

Hasartmänguseaduse, hasartmängumaksu seaduse, hasartmängumaksu seaduse muutmise seaduse ja Eesti Kultuurkapitali seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Hasartmänguseaduse (edaspidi *HasMS*) sisulisi norme ei ole üle 15 aasta muudetud. HasMS-i muutmisvajadus on seotud vahepealsel ajal toimunud tehnoloogia hüppelise arenguga ning hasartmängukorraldajate rahvusvahelise konkurentsivõime ja riigi maksutulude tagamisega. Eelnõuga kavandatakse seadusmuudatustega kaasajastatakse hasartmängudele ja nende korraldamisele kohalduvaid regulatsioone, sealhulgas muudetakse võidufondi väärtust loteriide osas, millele ei kohaldata HasMS-is sisalduvaid norme, tõstetakse hasartmängu mängija vanusepiiri ja hasartmänguseaduse rikkumise eest kohaldatava rahatrahvi suurust, korrigeeritakse kaughasartmängu mõistet ning luuakse hasartmängu korraldusloa peatamise ja hasartmängudes krüptovara kasutamise võimalused.

Eelnõukohaste muudatuste eesmärgiks on kujundada hasartmängusektoris olukord, kus hasartmänguturg on aus ja läbipaistev ning hasartmängukorraldajate ja Maksu- ja Tolliameti (edaspidi *MTA*) vahel on tagatud selge ja toimiv suhtlus. Rahapesualaste riskide hindamisel kaasatakse Rahapesu Andmebüroo (edaspidi *RAB*) pädevus. Nimetatud eesmärkide saavutamisel on lähtutud tingimustest, et muudatused ei põhjustaks maksulaekumise vähenemist, ei tekitaks ebaproportsionaalseid täiendavaid kulusid ega suurendaks bürokraatiat. Hasartmängukorraldajate ettevõtluskeskkonna usaldusväärsuse ja läbipaistvuse tõstmiseks kehtestatakse hasartmängukorraldaja raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli kohustus ning MTA hindab tegevusloa taotluse vastavust nõuetele, sh rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nõuetele, kaasates RAB-i hinnangu. Hasartmängu korraldamise tegevusloa taotlusele lisatavatele andmetele ja dokumentidele kohaldatakse edaspidi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi *RahaPTS*) § 70 lõigetes 3 ja 3¹ sätestatud regulatsiooni. Nimetatud muudatuse tulemusena kasvavad mõnevõrra MTA ja RAB-i töökoormus ning tegevusluba (kehtib tähtajatult) taotlevate hasartmängukorraldajate halduskoormus. Samas on muudatus hädavajalik, kuna Eesti tegevusloaga hasartmängukorraldajad ei pruugi järgida rahapesu ja terrorismi rahastamise protseduure ning võivad seeläbi aidata kaasa rahapesule. RAB-i järelevalve tulemused näitavad, et hasartmängusektoris on riskihinnangutes esile tõstetud kaughasartmäng ja välismaised või välismaalastega seotud ettevõtted. Kaughasartmängude mängimine on kasvanud mitteresidendist mängijate arvel, kellest osa pärineb kõrge või väga kõrge rahapesu riskiga riikidest. Eeltoodud põhjustel tuleb sätestada täiendavad meetmed rahapesu riski maandamiseks ning seetõttu muuta hasartmängu korraldamise tegevusloa taotlemise regulatsiooni. Samas võib rangemate nõuete kehtestamine tuua kaasa ka tegevusloa taotluste arvu vähenemise, eriti väiksemate turuosaliste seas.

Eelnõukohaste muudatustega alandatakse ka hasartmängu maksumäära õnnemängu ja osavusmängu kaughasartmänguna korraldamisel. Hasartmängu tuleb maksustada määraga, mis tagab, et mängimine püsiks ühiskondlikult aktsepteeritavates piirides. Hasartmängu maksumäära on ka varem langetatud ning selle eesmärgiks on olnud ka siis maksutulude

suurendamine. Kui 1990-ndatel olid hasartmängu maksumääradeks 30 protsenti (1994-2001) ja 18 protsenti (2002-2008) ning valdavalt maksustati brutotulu (mängijate tehtud panuseid), siis 2009. aastal tehti kannapööre ning reguleeriti internetis hasartmängude pakkumise teenus, mille maksumääraks valiti 5 protsenti ning hakati maksustama mängukorraldaja netotulu (panustest lahutatakse mängijatele väljamakstud võidud). Eelnõuga planeeritava maksumäära alandamise tulemusena eeldatavalt tõuseb nende kaughasartmängude korraldajate arv, kes omavad Eesti tegevusloa, kuid pakuvad hasartmängude mängimise võimalusi välisriikides ja maksavad hasartmängumaksu tegevusloa riigi järgi Eestisse.

Hasartmängu maksumäära alandamise vajadus riigi maksutulu suurendamise eesmärgil tuleneb asjaolust, et kaughasartmängult (sh toto veebis) on maksulaekumine suurenenud, kuid tänaseks on see aeglustumas (vt Riigieelarve strateegia 2025-2028). Eesti Hasartmängude Korraldajate Liidu arvamuse kohaselt on selle peamine põhjus olnud stabiilne maksumäär, mis on otsustavaks teguriks rahvusvaheliste mängukorraldajate tegevusloa registreerimisel Eestisse. Praegu on kavandatud maksumäära tõus 2026. aastast 7 protsendini.

Maksutõus ei too prognoosi kohaselt riigi eelarvesse tulu selliselt, et kiire kasv jätkuks ning seda saab saavutada hoopis maksumäära alandamisega. Samal ajal soovivad uue eelnõu ja seletuskirja ettevalmistajad tagada seda, et nii kaughasartmängu korraldajate, selle korralduse kui ka maksulaekumise osas on tagatud kõigi kohalduva õiguse nõuete täitmine (s.h. rahapesu tõkestamise reeglid), läbipaistvus ning kontrollitavus.

Arvestades asjaolu, et kogu muudatuste paketi eesmärgiks on suurendada maksulaekumist ning saadud lisatulu on planeeritud suunata spordi- ja kultuurivaldkonda selliselt, et lisatulu suunatakse spordiehitiste toetamiseks ning uuenduslikult planeeritakse neisse valdkondadesse eraraha kaasamise toetamine, on eelnõus lähtutud sellest, et nimetatud valdkondadesse suunatakse täiendavalt vaid lisanduv tulu. Kaughasartmängumaksu lisatuluks saab lugeda seda osa maksutulust, mis ületab juba täna riigieelarve strateegias 2025-2028 aastateks prognoositut (kaughasartmängu maksu laekumised on prognoositud järgmiselt: 2025. aastal – 21 871 000 eurot, 2026. aastal – 26 779 000 eurot, 2027. aastal – 28 064 000 eurot ja 2028. aastal – 29 355 000 eurot).

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Seaduseelnõu valmistasid ette ja seletuskirja koostasid nende esitamiseks allkirja andnud Riigikogu liikmed.

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõu ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga¹.

Eelnõukohase seadusega muudetakse hasartmänguseadust (RT I, 09.01.2025, 3), hasartmängumaksu seadust (RT I, 05.04.2024, 4), hasartmängumaksu seaduse muutmise seadust (RT I, 01.07.2023, 3) ja Eesti Kultuurkapitali seadust (RT I, 05.04.2024, 3). Eelnõu seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu koosseisu poolthääle enamus.

¹ Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm | Eesti Vabariigi Valitsus

2. Seaduse eesmärk

Seaduseelnõu peamiseks eesmärgiks on hasartmängu valdkonna regulatsioonide ajakohastamine, sealhulgas Eestis hasartmängukorraldajate ettevõtluskeskkonna usaldusväärsuse ja läbipaistvuse tõstmine eesmärgiga parandada hasartmängu maksulaekumist spordi ja kultuuri rahastamise suurendamiseks. Hasartmängu korraldamise tegevusloa andmise eelduseks kehtestatud nõuete täiendamine toetab otseselt nimetatud eesmärgi saavutamist.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Tegevusloa saamiseks esitatavate nõuete täiendamise põhiseaduspärasuse analüüs

Põhiseaduse § 11 kohaselt tohib õigusi ja vabadusi piirata ainult kooskõlas põhiseadusega. Need piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Kuna hasartmängude korraldamine on vastutusrikas ning usaldust ja reeglitest kinnipidamist eeldav tegevusala, saab riik sellise teenuse pakkumist lubada üksnes isikule, kelle usaldusväärsus on kontrollitud ning kelle maine vastab ühiskonna ja mängijate poolt esitatavatele kõrgendatud nõudmistele.

Põhiõiguste ja -vabaduste piiramisel on kaks mõõdet: formaalne ehk vormiline ja materiaalne ehk sisuline. See tähendab, et põhiõigusi piirav õigusloov akt on põhiseaduspärane, kui see on formaalselt ja materiaalselt põhiseadusega kooskõlas. Riive seisneb mingisuguse õiguspositsiooni ebasoodsas mõjutamises. Kui sellel on legitiimne eesmärk ja see eesmärk on kaalukas, siis on riive kooskõlas põhiseadusega.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse (edaspidi *PS*) § 3 lõike 1 esimese lause kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Nimetatust tuleneb parlamendireservatsioon ehk olulisuse põhimõte, mis nõuab, et demokraatlikus riigis peab olulised küsimused otsustama seadusandja. Eelnõu parlamendireservatsiooni järgimiseks tuleb see Riigikogu koosseisu poolthääleteenamusega vastu võtta (*PS* § 65 punkt 1), välja kuulutada (*PS* § 107 lõige 1) ja avaldada (*PS* § 3 lõige 2, § 108).

3.1.1 Riive legitiimne eesmärk

Ühiskonnas ei saa olla absoluutseid–piiramatuid põhiõigusi. Õiguste ja vabaduste piirangud peavad olema demokraatlikus ühiskonnas vajalikud ega tohi moonutada piiratavate õiguste ja vabaduste olemust. Sellest tuleneb, et põhiõiguse riivel peab olema legitiimne eesmärk ja riive peab olema eesmärgi saavutamiseks proportsionaalne (sobiv, vajalik, mõõdukas).

PS § 31 kohaselt on Eesti kodanikel õigus tegelda ettevõtlusega. Seadus võib sätestada selle õiguse kasutamise tingimused ja korra. Kui seadus ei sätesta teisiti, siis on see õigus võrdselt Eesti kodanikega ka Eestis viibivatel välisriikide kodanikel ja kodakondsuseta isikutel. Ettevõtlusvabaduse tuumaks on Riigikohus pidanud riigi kohustust mitte teha põhjendamatuid takistusi ettevõtluseks.

Hasartmängu korraldajate arv ja kaughasartmängude mängimise maht on viimastel aastatel oluliselt kasvanud peamiselt Eestiga mitteseotud isikute arvel. Sektori mahu suurenemine on tekitanud vajaduse hoolsus- ja järelevalvemeetmete ajakohastamiseks. Paljud korraldajad asuvad alaliselt teistes riikides, mis raskendab nendega kontakti saamist ning tõhusa järelevalve teostamist. Sellest tulenevalt on HasMS-is sätestatud tegevusloa taotlemise regulatsioon ajakohastamist vajav.

Riiklikus riskihinnangus on hinnatud varasemast kõrgemaks kogu hasartmängusektori rahapesu riskitase. Eeltoodud põhjustel on hasartmängu valdkonnas rahapesu riski maandavate täiendavate asjakohaste ja tõhusate meetmete kehtestamisel legitiimne eesmärk.

3.2. Riive proportsionaalsuse analüüs

HasMS-i kohaselt tuleb hasartmängu korraldamise tegevusloa saamiseks esitada MTA-le taotlus ning lisada sellele andmed ja dokumendid tegevusloa taotleja juhatuse ja nõukogu liikmete kohta (ees- ja perekonnanimi, isikukood või sünniaeg, elukoht, töö- ja ametikohad ning juhatuse ja nõukogu liikmete usaldusväärsus ja HasMS-i nõuetele vastavust kinnitavad dokumendid), samuti füüsilisest isikust olulise osaluse omandaja kolme viimase aasta varanduslikku seisu tõendavad dokumendid, andmed tegevusloa taotleja audiitori kohta, tegevusloa taotleja aktsionäride või osanike nimekiri ning andmed ja dokumendid tegevusloa taotleja olulist osalust omavate isikute kohta.

MTA kontrollib enne tegevusloa andmise otsustamist tegevusloa taotleja vastavust hasartmängukorraldajale esitatavatele nõuetele ja tema eelneva kolme aasta maksukäitumist. Samuti võetakse otsuse tegemisel arvesse taotleja planeeritava tegevuse organisatsioonilise ja tehnilise korralduse taset, sealhulgas aktsia- või osakapitali sissemakseks kasutatud summade päritolu selgust, taotleja juhtorgani liikmete töökogemust, ärisidemeid, haridust, usaldusväärsus ja mainet ning maksuvõla olemasolu. Sellised meetmed on kehtinud juba üle 15 aasta ega ole enam piisavad hasartmängu korraldamise tegevusloa taotleva isiku osas rahapesu kontrollimiseks.

Eelnõu koostamisel on lähtutud põhimõttest, et Eesti Vabariigi põhiseaduse aluspõhimõtted on vabadus, vastutus ja õiglus ning alles seejärel õigusnormid ja kontroll. Õiguskantsler on enda 16.09.2025 kõnes Riigikogule viidanud, et nn preventiivriigi mudel, kus püütakse juba ohu tekkimise võimalustki elimineerida, ei ole ühiskonnas kokku lepitud ega pruugi olla põhiseaduspärane. Ülemäärane raporteerimis- või kontrollikohustus, mis tugineb pigem tundele kui tõenditele, ei suurenda tegelikku turvalisust, vaid tekitab ettevõtjatele lisakulusid. Eesmärk on vältida ülemäära halduskoormust ja keskenduda tõenduspõhiste, proportsionaalsetele meetmetele. Seetõttu ei looda mitte uut menetlust, sest praegugi hinnatakse hasartmängu korraldamiseks tegevusloa andmisel rahapesu ja terrorismi rahastamise ja sanktsioonidest kõrvale hoidumisega seotud riske ning eelnõuga planeeritakse selle protsessi parendamine. MTA hindab tegevusloa menetluses taotleja vastavust; küsitakse RAB-i hinnang konkreetsete riskitegurite kohta. Hasartmängukorraldajate rahapesu riskidega on tihedalt seotud ka virtuaalvääringu teenuse pakkujate riskid (nt virtuaalvääringus panustamine). Virtuaalvääringu teenuse pakkuja rahapesu riskide maandamiseks kehtestati neile loakohustus 2017. aastal. Eelnõuga tuuakse hasartmängu korraldamiseks tegevusloa taotlevale isikule kaasa kohustuse esitada täiendavaid andmeid ja dokumente, mis võimaldavad kontrollida isikul rahapesu ja terrorismi rahastamise ning sanktsioonidest kõrvale hoidumisega seotud riskide esinemist. Seetõttu võib eelnõus tegevusloa saamiseks esitatavate nõuete täiendamist hinnata eesmärgipäraseks ja proportsionaalseks.

3.3. Eelnõu sisu analüüs

Eelnõu koosneb 4-st paragrahvist:

- § 1. Hasartmänguseaduse muutmine;
- § 2. Hasartmängumaksu seaduse muutmine (edaspidi *HasMMS*);
- § 3. Hasartmängumaksu seaduse muutmise seaduse muutmine;
- § 4. Eesti Kultuurkapitali seaduse muutmine (edaspidi *KultKS*).

§ 1. Hasartmänguseaduse muudatused

HasMS § 2 lõike 2 muudatusega ajakohastatakse panuse mõistet, kuna seaduse vastuvõtmisest alates on finants- ja makseteenuse sektoris toimunud ulatuslikud muudatused. Seetõttu sätestatakse muudatusega asjaolu, et panuse tegemiseks tasutav rahasumma või võetav rahaline kohustus peavad laekuma Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi poolt tegevusloa saanud krediitdiasutuse, makseasutuse, e-raha asutuse või krüptovarateenuse osutaja vahendusel. Euroopa Liidus asutatud krediitdiasutuse või makseasutuse vahendusel panuse tegemine on oluline, kuna Euroopa Liidus finantssektoris tegutsevad asutused peavad järgima rangeid regulatsioone (sh isikuandmete kaitse üldmäärust) ja järelevalvenõudeid. Seetõttu toetab muudatus rahapesuriski maandamist ning kaitseb hasartmängu mängija huve.

Hasartmängukorraldajad võimaldavad mängijatel üha sagedamini teha panuseid krüptovaras läbi virtuaalvääringu teenusepakkujate ning on tõenäoline, et lähiaastatel virtuaalvääringutes panuste tegemine tõuseb veelgi. Seetõttu esineb vajadus sellise panustamise viisi reguleerimise järele. Krüptovaras panuste tegemise võimaldamine tõstab olulisel määral hasartmängukorraldajale avalduvat rahapesu ja terrorismi rahastamise riski, kuna krüptovara puhul võib olla raskendatud kasutatavate vahendite päritolu tuvastamine. Nimetatud põhjusel piiratakse krüptovaras panuste tegemist vaid läbi teenusepakkuja, kellele on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/1114, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937 (ELT L 150, 09.06.2023, lk 40–205), alusel väljastatud tegevusluba. Sellisel juhul saab olla kindel, et hasartmängu korraldajad ja virtuaalvääringu teenuse pakkujad vastavad tingimustele, mis on Euroopa Liidu üleselt ühtsed.

HasMS § 2 lõike 5 punktis 3 sätestatakse ajakohastatud kriteeriumid loteriile, mille suhtes ei kohaldata HasMS-i nõudeid. Muudatuse kohaselt ei kohaldata HasMS-i nõudeid loteriile, mille võidufondi väärtus on kuni 3000 eurot ning mida hasartmängukorraldaja ei korralda ja mille võitu ta ei loosi välja sagedamini kui üks kord nädalas. See tähendab, et need tingimused kehtivad edaspidi ühe sellist loteriid korraldava isiku lõikes. Muudatuse näol on tegemist võidufondi väärtuse ajakohastamisega, kuna kehtiv võidufondi väärtus summas 1000 eurot on püsinud muutumata suuruses üle kümne aasta. Tegemist on ühekordsete loosimistega meelelahutuslikel või heategevuslikel üritustel (nt kontserdil, laadal vms) ning kehtiva võidufondi piirmäära tõstmine 3000 euroni on ajakohane ja põhjendatud. Kuna kehtiv sõnastus ei piira sellise loterii korraldamise sagedust, siis muudatusega täpsustakse, et üks hasartmängukorraldaja võib korraldada vaid ühe sellistele tingimustele vastava loterii ühes nädalas.

HasMS § 2 lõike 5 punkti 3¹ muudatusega tõstetakse võidufondi väärtust loterii puhul, mida korraldatakse Eesti laevaregistrisse kantud rahvusvahelisel meresõidul reisijatevedu teostaval laeval. Tegemist on võidufondi väärtuse suuruse ajakohastamisega. Selline erand on kehtestatud eesmärgiga võimaldada rahvusvahelisel meresõidul reisijatevedu teostaval laeval korraldada loteriid hasartmängu tegevusloa ja korraldusloata. Reisilaevadel, nt Rootsi ja Soome liinil sõitvatel laevadel, korraldatakse reisijatele loteriid, mille puhul saab väikese raha eest lunastada loteriipileti ning loosida välja rahalisi võite ja väheväärtuslikke auhindu, nt maiustusi, suveniire, laevapileteid. Tegemist ei ole sõltuvust tekitava ega ohtliku hasartmänguga, vaid pigem meelelahutuslikku laadi üritusega, mistõttu peetakse põhjendatuks ajakohastada kehtiva võidufondi väärtust ning tõsta see 3000 euroni.

HasMS § 2 lõiget 5 täiendatakse punktiga 3² selleks, et täiendada hasartmängude loetelu, millele ei kohaldata HasMS-i regulatsiooni. Selliseks loetellu lisatavaks hasartmänguks on edaspidi ka loterii, mille võidufondi väärtus on kuni 6000 eurot ning mida hasartmängukorraldaja ei korralda ja mille võitu ta ei loosi välja sagedamini kui üks kord kolme kuu jooksul. Muudatuse põhjuseks on asjaolu, et suurem võidufondi väärtus aitab kampaania

perioodil pikendada raadiokuulamisele pühendatavat aega ja hoida raadiot populaarse meedia tasemel. Raadio on üheks vähestest meediatest, mis on endiselt kõigile tasuta. Eraraadiote sissetulek koosneb nii Eestis kui ka mujal maailmas reklaamimüügist ja raadiokuulajatele suunatud loteriide tulust. Iga raadiojaam kasutab loteriide auhinnaks formaadiga sobivaid auhindu ning muusikajaamade puhul on need peamiselt reisid sobivate artistide kontsertidele. Võidufond väärtusega kuni 6000 eurot on piisav selleks, et loosimise auhinnaks saaks olla näiteks välisriigis toimuva välismaise artisti kontsert või muusikafestival neljale inimesele ning seeläbi toetada raadio populaarsuse hoidmist.

HasMS § 2 lõike 5 täiendamine lõikega 6¹ peetakse otstarbekaks seetõttu, et sätestada regulatsioon, mis keelab korraldada samaaegselt HasMS § 2 lõike 5 punktides 3 ja 3² sätestatud loteriisid. Nimetatud loteriide samaaegset korraldamist ei saa lubada seetõttu, et see muudaks kõnealuses lõikes toodud erandite regulatsiooni sisutühjaks. Lõikes 5 sätestatud erandid on olemuselt väikese riskiga meelelahutuslikku tüüpi hasartmängud ning juhul, kui üks isik saaks õiguse korraldada samaaegselt mõlemat ülalnimetatud tingimustele vastavat loteriid, siis muudakse see erandite sätestamise eesmärgi suuresti sisutühjaks, kuna mõlema loterii võidufondi piirmäär kokku oleks põhjendamatult suur.

HasMS § 4 lõike 1 punkti 2 muudatusega ajakohastatakse täiendava õnnemängu mõistet. Täiendava õnnemängu definitsioonis on märgitud, et mänguautomaadil ja mängulaua mängimise mängureeglites sätestatud tingimuste täitumisel antakse mängijale võimalus võita ühendatud mänguautomaatide või mängulaudade panuste arvelt kogutud või eelnevalt kindlaksmääratud muu võit. Sellise täiendava õnnemängu korraldamise definitsiooni laiendatakse ka kaughasartmänguna pakutavatele õnnemängudele nende mängureeglites sätestatud tingimuste täitumise korral.

HasMS § 5 lõike 1 muudatusega kaasajastatakse kaughasartmängu mõistet. Käesoleval ajal on spordibaare, kus on võimalik panustada õnnemänguoperaatori keskkonnas panuse broneerimisega, mis ei eelda isikutuvastust. Seejärel väljastatakse mängijale broneeringupilet, mille alusel saab isik minna kassasse, kus teostatakse isikutuvastus ning võimaldatakse maksta soovitud panus. Lisaks on mitmetes spordibaarides kasutusel iseteenindusterminalid, mis võimaldavad isikutel Interneti teel spordipanuseid teha. Sellest tulenevalt on tekkinud vajadus defineerida ka sellised hasartmängud. Muudatuse tulemusena kvalifitseeritakse kaughasartmänguks hasartmängu mängimine viisil, kus hasartmängus osalemise õiguse üle otsustatakse, hasartmängu mängitakse ja mängu tulemus selgitatakse väljaspool hasartmängu mängukohta elektroonilise seadme vahendusel, sealhulgas Internetis või hasartmängus osalemiseks võetakse vastu panuseid ja makstakse välja võite elektroonilise seadme vahendusel.

HasMS § 9 lõike 2 muudatusega antakse hasartmängukorraldajale edaspidi õigus tegeleda lisaks hasartmängu korraldamisele ka hasartmängukorraldajaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatele liikmetele hasartmängu korraldamisele vahetult suunatud tugiteenuste ning raamatupidamise, infotehnoloogia ja toitlustamise alal teenuste osutamisega. Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib hasartmängukorraldaja mängukohas tegeleda vaid hasartmängu korraldamisega seonduvate kõrvaltegevustega, sealhulgas toitlustamise, valuutavahetuse ning vaba aja ja kultuuriürituste korraldamisega. Selline kõrvaltegevuste loetelu on põhjendamatult piirav ning takistab hasartmängukorraldajal oma ettevõtluse korraldamist. On mõistetav, et ka raamatupidamise ja infotehnoloogia alal teenuste osutamine hasartmängukorraldajaga samasse konsolideerimisgruppi kuuluvatele liikmetele on ettevõtluse seisukohast igati normaalne ja vajalik tegevus. See ei mõjuta hasartmängukorraldaja usaldusväärsust, kuna selliseid teenuseid osutatakse vaid konsolideerimisgrupi sees.

HasMS § 9 lõiget 7 täiendamist peetakse otstarbekaks seetõttu, et toto olemusest tulenevalt ei või lisaks sättes osundatud loteriile sõltuda toto tulemus ka õnnemängu tulemusest. Muudatus

on tingitud toto mõistest, kuna toto tulemus selgub spordivõistluste tegelike tulemuste põhjal (mitte juhusest).

HasMS-i täiendatakse §-ga 10¹, millega kehtestatakse hasartmängukorraldaja raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli kohustus. Sarnane audiitorkontrolli kohutus on sätestatud ka RahaPTS-is virtuaalvääringu teenuse pakkujale. Raamatupidamise aastaaruande audiitorkontrolli kohustuse nõude kehtestamise eesmärk on tagada usaldusväärne informatsioon hasartmängukorraldaja finantsseisundi ja majandustulemuste kohta nii järelevalve teostamiseks kui ka avalikkusele äriregistris avalikustatud aruannetes. Samuti peab audiitorettevõtja kontrollima hasartmängukorraldaja poolt omavahendite kohta kehtestatud nõuete täitmist viimase aastaaruande esitamise seisuga. Omavahendite kohta kehtestatud nõuete täitmise kontrollimine on oluline, sest see aitab tagada finantssektori stabiilsuse, usaldusväärsuse ja klientide kaitse. Audiitorkontroll tuleb viia läbi auditi ja ülevaatuse standardite kohaselt, mis kehtivad selles Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis, kelle kutsetunnistust omav vandeaudiitor hasartmängukorraldaja raamatupidamist kontrollib. Lisaks on edaspidi MTA-l võimalus kohustada hasartmängukorraldajat nimetama audiitorettevõtja juhul, kui ta ise ei ole seda nimetanud, nimetatud audiitorettevõtja on loobunud audiitorkontrolli tegemisest või MTA hinnangul on varasemalt määratud audiitorettevõtja kaotanud usalduse. Audiitorettevõtja usaldusväärsuse hindamisel võib MTA lähtuda AudS § 39 lõikes 3 sätestatud kriteeriumitest. Juhul, kui hasartmängukorraldaja ei nimeta audiitorettevõtjat, hoolimata MTA korduvatest ettekirjutustest, võib MTA tunnistada tema tegevusloa kehtetuks.

HasMS § 17 lõike 1 muudatusega sätestatakse tegevusloa saamiseks MTA-le esitatava taotluse sisu. Muudatuse kohaselt tuleb edaspidi hasartmängu korraldamise tegevusloa saamiseks esitada taotlus, millele kohaldatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 70 lõigetes 3 ja 3¹ sätestatud. Rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide tuvastamiseks ei piisa kehtivas HasMS-is sätestatud andmete ja dokumentide esitamisest, mistõttu peetakse põhjendatuks kohaldada nimetatud tegevusloa taotlusele asjakohasemaid nõudeid. Kuna hasartmängu korraldamisega kaasnev rahapesu risk on olemuselt sarnane virtuaalvääringu teenuse pakkumisega kaasneva rahapesu riskiga ning virtuaalvääringu teenuse pakkujatele kehtestatud loakohustuse meetmed on osutunud efektiivseks, siis peetakse põhjendatuks laiendada RahaPTS-is sätestatud tegevusloa regulatsiooni ka isikutele, kes soovivad hasartmängu korraldada. Juhul kui taotlejale on juba väljastatud hasartmängu korraldamise tegevusloa mõnes teises Euroopa Liidu või Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis ning see tegevusloa on kehtiv, siis on RAB-il võimalik otsustada kas tema suhtes saab kohaldada RahaPTS § 70 lõigetes 3 ja 3¹ sätestatud nõudeid kooskõlas vastavas liikmesriigis esitatavatele nõuetele.

HasMS § 17 lõiked 2–4 tunnistatakse kehtetuks, kuna hasartmängu korraldamise tegevusloa taotlusele ja sellele lisatavatele andmetele ja dokumentidele kohaldatakse edaspidi RahaPTS-is sätestatud regulatsiooni. Eelnõu kohaselt tuleb edaspidi tegevusloa taotluses esitada lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatule järgmised andmed ja dokumendid:

- 1) teenuse pakkumise koha aadress, sealhulgas veebilehe aadress;
- 2) teenuse pakkumise eest vastutava isiku nimi ja kontaktandmed kõigi käesoleva lõike punktis 1 nimetatud teenuse pakkumise kohtade kohta;
- 3) kui juriidilisest isikust ettevõtja ei ole registreeritud Eesti äriregistris, siis juriidilisest isikust ettevõtja omaniku nimi, registri- või isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, asu- või sünnikoht ja elukoha aadress, tema tegeliku kasusaaja nimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, sünnikoht ja elukoha aadress;

4) juriidilisest isikust teenusepakkuja juhtorgani liikme ja prokuristi nimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, sünnikoht ning elukoha aadress, kui teenusepakkuja ei ole Eesti äriregistris registreeritud ettevõtja;

5) RahapPTS §-de 14 ja 15 kohaselt koostatud protseduurireeglid ja sisekontrollieeskirjad ning rahvusvahelise sanktsiooni seaduse §-s 20 loetletud erikohustustega isikute puhul rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 23 kohaselt koostatud protseduurireeglid ja nende täitmise kontrollimise kord;

6) RahapPTS § 17 kohaselt määratud kontaktisiku nimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, sünnikoht, kodakondsus, elukoha aadress, ametikoht ja kontaktandmed;

7) vastavalt rahvusvahelise sanktsiooni seaduse § 20 lõikele 3 ettevõtja määratud rahvusvahelise finantssanktsiooni rakendamise eest vastutava isiku nimi, isikukood, selle puudumise korral sünniaeg, sünnikoht, kodakondsus, elukoha aadress, ametikoht ja kontaktandmed;

8) kui ettevõtja, tema juhtorgani liige, prokurist, tegelik kasusaaja või omanik on välisriigi kodanik, välisriigis asutatud teenusepakkuja või kui ettevõtja on välisriigi teenusepakkuja, siis tema päritoluriigi karistusregistri tõend või pädeva kohtu- või haldusorgani väljastatud samaväärne dokument, mis tõendab karistuse puudumist riigivõimuvastase või rahapesualase süüteo või muu tahtlikult toimepandud kuriteo eest, mille väljastamisest ei ole möödunud rohkem kui kolm kuud ning mis on notariaalselt või sellega võrdsustatud korras kinnitatud ja legaliseeritud või kinnitatud legaliseerimist asendava tunnistusega (apostilliga), kui välislepingust ei tulene teisiti;

9) kui ettevõtja, tema juhtorgani liige, prokurist, tegelik kasusaaja või füüsilisest isikust omanik on välisriigi kodanik, siis kõikide kodakondsusjärgsete riikide kohta isikut tõendavate dokumentide koopiad ja RahapPTS § 70 lõike 3 punktis 8 nimetatud karistuse puudumist tõendavad dokumendid;

10) ettevõtja juhtorgani liikme ja prokuristi kohta dokumendid, mis sisaldavad haridustaset, töö- ja ametikohtade täielikku loetelu ning juhtorgani liikme puhul ka vastutusvaldkonda, samuti dokumendid, mida taotleja peab oluliseks esitada, et tõendada juhtorgani liikme või prokuristi usaldusväärsust ning asjaolu, et taotlejal on korrektne ärialane maine;

11) ettevõtja nimel peetavate maksekontode loetelu koos iga maksekonto kordumatu tunnuse ja kontopidaja nimega.

(12) Kui RahapPTS § 70 lõike 3 punktis 8 või 9 nimetatud riigi väljastatud dokumendid ei tõenda karistuse puudumist nõutavas ulatuses, lisatakse neile selle isiku vande all antud tunnistus, kelle karistuse puudumist tuleb tõendada.

HasMS § 18 lõigetega 3¹ ja 3² täiendatakse hasartmängu korraldamiseks tegevusloa andmise protsessi. Tegevusloa menetluses on hasartmängukorraldaja ühtseks kontaktpunktiks MTA ning MTA hindab taotluse vastavust, kes rahapesuriskide hindamisel lähtub RAB-i hinnangust (kes jätab taotluse kooskõlastamata juhul kui taotleja ei vasta RahaPTS § 70 lõigetes 3–3¹ ning § 17 lõigetes 2 ja 5–9 sätestatud nõuetele). Käesolev eelnõu täpsustab menetlustoiminguid ja teabevahetust, et riskihinnang oleks proportsionaalne ning kooskõlas rahvusvaheliste standarditega. Nõuete täitmise kontrollimise eesmärk on tagada ühtlane ja läbipaistev praktika kogu sektoris.

Tegevusloa taotluse kooskõlastamata jätmise korral esitab RAB MTA-le haldusmenetluse seaduse § 56 lõike 3 kohaselt kaalutlused, millest ta kooskõlastuse andmata jätmisel on lähtunud.

HasMS § 18 lõige 5 tunnistatakse kehtetuks, kuna tegevusloa andmise otsuses sisalduvate andmete loetelu sätestamine ei ole praktikas vajalik ega põhjendatud. Nimetatud lõike kohaselt on esitatud andmete loetelu ammendav ning loetletud andmed on olemuselt sellised, mis iseenesest mõistetavalt märgitakse haldusakti andmisel. Lisaks on ka haldusmenetluse seaduses (§ 55 lg 4) sätestatud haldusaktis esitatavate andmete loetelu. Selle kohaselt tuleb kirjalikus haldusaktis märkida selle andnud haldusorgani nimetus, haldusorgani juhi või tema volitatud isiku nimi ja allkiri, haldusakti väljaandmise aeg ning muud õigusaktiga ettenähtud andmed. Eeltoodu põhjusel on nimetatud säte sisutühi ja selle kehtetuks tunnistamine põhjendatud.

HasMS § 19 lõike 2 punkti 3 muudatusega täiendatakse hasartmängu korraldamiseks tegevusloa andmisest keeldumise aluseid. Kuna eelnõu kohaselt kehtestatakse tegevusloa taotlusele täiendavad nõuded, hindab nendele vastavust MTA ning seejuures on rahapesu- ja terrorismi rahastamise riskide puhul aluseks RAB-i hinnang. Tegevusloa andmisest keeldub MTA juhul, kui taotleja ei vasta kehtestatud nõuetele.

HasMS § 20 lõiget 1 täiendatakse punktidega 2¹ ja 2², millega antakse MTA-le täiendavad võimalused hasartmängu korraldamise tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks. Punkti 2¹ muudatuse kohaselt võib edaspidi MTA tunnistada tegevusloa kehtetuks juhul, kui hasartmängukorraldaja ei vasta kehtivatele tegevusloa andmise tingimustele ja mittevastavust ei ole kõrvaldatud selleks ettekirjutusega antud tähtaja jooksul, mis ei tohi olla lühem kui 30 päeva. Muudatusega lisatud täiendav võimalus tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks on sätestatud ka RahaPTS § 75 lõike 1 punktis 4. Punkti 2² muudatuse kohaselt võib MTA edaspidi tunnistada tegevusloa kehtetuks, kui tegevusluba omavat hasartmängukorraldajat, tema juhtorgani liiget, prokuristi, tegelikku kasusaajat või omanikku on karistatud tahtlikult toime pandud olulises ulatuses majandusalase, ametialase, varavastase süüteo eest ja vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud. See võimaldab MTA-l arvestada tegevusloa kehtetuks tunnistamise otsuse kaalumisel punktis 2 nimetatud isikute toimepandud süüteo raskust.

HasMS § 20 lõike 2 punkti 2 muudatusega kohustatakse MTA-t tunnistama hasartmängu korraldamiseks antud tegevusluba kehtetuks, kui tegevusluba omavat hasartmängukorraldajat, tema juhtorgani liiget, prokuristi, tegelikku kasusaajat või omanikku on karistatud avaliku usalduse vastase süüteo eest või rahapesu või terrorikuriteo või selle toimepanemisele suunatud tegevuse rahastamise või toetamise eest ja vastavad karistusandmed ei ole karistusregistri seaduse kohaselt karistusregistrist kustutatud. Muudatusega lisatud täiendav võimalus tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks on sätestatud ka RahaPTS § 75 lõike 1 punktis 8. HasMS-is sätestatud sellekohane alus ei ole käesoleval ajal enam piisav, kuna see piirab tegevusloa kehtetuks tunnistamist üksnes tegevusloa omaja poolt rahapesu toime panemise või õigusaktiga kehtestatud rahapesu ning terrorismi rahastamise tõkestamise korra korduva rikkumise korral.

HasMS § 20 lõiget 2 täiendatakse punktiga 3 ning sätestatakse täiendav alus tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks. Muudatuse kohaselt kohustub MTA tunnistama hasartmängu korraldamiseks antud tegevusloa kehtetuks juhul, kui tegevusluba omav hasartmängukorraldaja, tema juhtorgani liige, prokurist, tegelik kasusaaja või omanik on rikkunud rahvusvahelist sanktsiooni või rikub rahvusvahelist sanktsiooni kehtestavate õigusaktidega kehtestatud korda. Muudatusega lisatud täiendav alus tegevusloa kehtetuks tunnistamiseks on sätestatud ka RahaPTS § 75 lõike 1 punktis 9.

HasMS § 21 lõige 1 tunnistatakse kehtetuks, kuna tegevusloa kehtetuks tunnistamise kohta koostatavas otsuses sisalduvate andmete loetelu sätestamine ei ole vajalik ega põhjendatud.

Nimetatud lõike kohaselt on esitatud andmete loetelu ammendav ning loetletud andmed on olemuselt sellised, mis iseenesest mõistetavalt märgitakse haldusakti andmisel. Lisaks on ka haldusmenetluse seaduses (§ 55 lg 4) sätestatud haldusaktis esitatavate andmete loetelu. Selle kohaselt tuleb kirjalikus haldusaktis märkida selle andnud haldusorgani nimetus, haldusorgani juhi või tema volitatud isiku nimi ja allkiri, haldusakti väljaandmise aeg ning muud õigusaktiga ettenähtud andmed. Eeltoodu põhjusel on nimetatud säte sisutühi ja selle kehtetuks tunnistamine põhjendatud.

HasMS § 21 lõike 2 muudatuse kohaselt piisab edaspidi sellest, kui MTA teavitab kehtetuks tunnistamisest pädevaid asutusi, sh RAB-i. Politsei- ja Piirivalveameti teavitamine ei ole praktikas osutunud sisuliselt vajalikuks. Kuna Politsei- ja Piirivalveametil puudub HasMS-i alusel riikliku järelevalve pädevus ning HasMS-is sätestatud väärtegade menetlemine tema poolt on ebatõenäoline, siis ei ole põhjendatud ega vajalik ka teavitada Politsei- ja Piirivalveametit tegevusloa kehtetuks tunnistamisest.

HasMS § 25 tunnistatakse kehtetuks, kuna täiendava õnnemängu korraldamiseks tuleb hasartmängukorraldajal edaspidi esitada Maksu- ja Tolliametile kooskõlastamiseks juhatusel otsusega kinnitatud mängureeglid ja täiendava õnnemängu korraldamise teatis. Korraldusloa täiendava õnnemängu korraldamiseks ei ole edaspidi vaja. Täiendava õnnemängu korraldamise regulatsioon on esitatud eelnõuga HasMS-i lisatavas §-is 35¹.

HasMS § 28 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks, kuna täiendava õnnemängu korraldamiseks edaspidi korraldusloa ei anta, vaid seda saab korraldada mängureeglite ja täiendava õnnemängu korraldamise teatise esitamisel, peetakse põhjendatuks ka korraldusloa otsuses märgitavate andmete loetelu kehtetuks tunnistamine.

HasMS § 28 täiendatakse lõikega 3¹, millega sätestatakse asjaolu, et kaughasartmängu korraldamiseks antava korraldusloa andmise otsuses tuleb märkida ka Interneti-aadressid, millelt võimaldatakse hasartmängus osaleda. Muudatust peetakse otstarbekaks selleks, et korraldusloa andjale oleks teada kõik, Interneti-aadressid, millelt võimaldatakse hasartmängus osaleda, sealhulgas need, mida hasartmängukorraldaja loob pärast korraldusloa saamist. Vastasel juhul ei ole korraldusloa andjal võimalik teha tõhusat järelevalvet hasartmängukorraldaja tegevuse seaduspärasuse üle. Kuigi hasartmängukorraldaja täiendavata Interneti-aadresside kajastamine korraldusloal tõstab mõnevõrra nii MTA kui ka kaughasartmängu korraldaja halduskoormust, siis on see vajalik selleks, et mängijad oleksid võimalike probleemide lahendamise eesmärgil teadlikud millisel Interneti-aadressil pakutav hasartmäng allub Eesti jurisdiktsioonile. Korraldusloal märgitud Interneti-aadressil hasartmängu mängimine annab mängijale kindluse, et sellel leheküljel mängimine on turvaline ja usaldusväärne ning probleemide tekkimisel on võimalik abi saamiseks pöörduda Eesti ametiasutuste poole. Kuna paljud hasartmängukorraldajad pakuvad hasartmänge erinevatel Interneti-aadressidel erinevate riikide korralduslubade alusel, siis on selguse huvides otstarbekas märkida korraldusloal konkreetset (avalikkusele pakkumiseks lubatud) Interneti-aadressid.

HasMS § 28 lõike 2 punkt 5 tunnistatakse kehtetuks, kuna korraldusloa andmise otsuses hasartmängukorraldaja kontaktisiku nime ja ametikoha märkimine ei ole asjakohane. Korraldusloa taotluse menetluse ajal on hasartmängukorraldaja kontaktisikuks enamjaolt nt advokaadibüroo vm sarnane isik, kellelt ostetakse teenust korraldusloa taotlemiseks vajalike toimingute tegemise eesmärgil, kuid pärast korraldusloa saamist lõpeb kontaktisiku seos korraldusloa saanud hasartmängu korraldajaga ning kontaktisikuks ta enam ei ole.

HasMS-i täiendatakse paragrahviga 29¹, millega luuakse korraldusloa peatamise võimalus. Muudatusega antakse MTA-le õigus otsustada korraldusloa peatamine tähtajaga kuni üks aasta. Korraldusloa peatamine on võimalik vaid hasartmängukorraldajast sõltumatutel põhjustel.

Hasartmängukorraldajal tuleb esitada korraldusloa peatamiseks MTA-le kirjalik taotlus. Korraldusloa peatamise vajadus võib ilmnedagi nt COVID-i või muu sarnase olukorra esinemisel, kus hasartmängukorraldajal ei ole temast sõltumatutel põhjustel võimalik hasartmängust tulu teenida. Seetõttu on ebakohane nõuda temalt hasartmängumaksu tasumist aja eest, mil tal ei olnud võimalik osutada hasartmängu teenust temast olenemata põhjustel. Formaalne alus korraldusloa peatamise aja eest hasartmängumaksu arvestamata ja tasumata jätmiseks sätestatakse HasMMS-is.

HasMS-i täiendatakse §-ga 29² ning selles sätestatakse korraldusloa peatamise kehtetuks tunnistamise regulatsioon. Juhul, kui hasartmängukorraldaja soovib korraldusloa peatamise kehtetuks tunnistamist või on korraldusloa peatamise faktiline põhjendus ära langenud, on MTA-l õigus korraldusloa peatamine ennetähtaegselt kehtetuks tunnistada. Selline paindlikkus võib olla hasartmängukorraldajale vajalik, kuna korraldusloa peatamise aluseks olnud asjaolu võib ära langeda varem kui peatamise otsuse andmisel selle püsimise aega osati eeldada.

HasMS-i täiendatakse §-ga 33¹, millega reguleeritakse täiendava õnnemängu korraldamine. Kehtiva HasMS-i kohaselt tuleb täiendava õnnemängu korraldamiseks taotleda korraldusloa (§ 25), mille andmise otsuses märgitakse kõik täiendava õnnemängu mängukohad (§ 28 lõige 3 teine lause). Eelnõukohase muudatusega tunnistatakse nimetatud sätted kehtetuks ning täiendava õnnemängu korraldamise regulatsioon sätestatakse HasMS-i lisatavas §-is 33¹. Muudatuse kohaselt peab hasartmängukorraldaja edaspidi täiendava õnnemängu korraldamiseks esitama MTA-le kooskõlastamiseks juhatause otsusega kinnitatud mängureeglid, millest peab nähtuma, et tegemist on täiendava õnnemänguga, ja täiendava õnnemängu korraldamise teatise. Täiendava õnnemängu mängureeglitele kohaldatakse samu nõudeid, mida hasartmängu alaliigiks oleva õnnemängu mängureeglitele (HasMS § 35). Korraldusloa taotlemise kohustus on praktikas osutunud ebavajalikuks, kuna hasartmängukorraldaja on õnnemängu korraldamiseks korraldusloa juba eelnevalt taotlenud ning kõik asjakohased andmed seeläbi esitanud. Ka õnnemänguturniiride korraldamisele kehtib samasisuline kord, st et õnnemänguturniiri võib korraldada hasartmängukorraldaja, kellele on väljastatud õnnemängude korraldamise tegevusloa ning enne õnnemänguturniiri korraldamist (välja arvatud juhul, kui õnnemänguturniiri korraldatakse ringmängu või kaughasartmänguna) peab korraldaja esitama MTA-le kirjalikult taasesitatavas vormis teate. Selline lähenemine arvestab halduskoormuse minimaalsena hoidmise eesmärki.

HasMS § 34 lõike 2 esimese lause muudatusega sätestatakse e-kiirloterii mängija vanusepiirang. Muudatuse kohaselt ei tohi edaspidi e-kiirloteriid mängida alla 21-aastane isik. Tulemuse selgumise kiiruse tõttu on e-kiirloterii oma olemuselt hasartsem kui tavapärase loterii. See on vastuolus teiste kõrgema riskitasemega hasartmängude regulatsioonidega, kus vanusepiirang on 18 või 21eluaastat. Rahvusvahelised allikad osutavad, et noorematel vanuserühmadel võib risk olla kõrgem inimese enda areneva psüühika tõttu. Vanusepiiri tõstmine on ennetav meede, mis vähendab riskikäitumise võimalust. Hasartmäng on seotud inimese impulsiivsusega, st et mida noorem on inimene, seda vähem tal on enesekontrolli ja võimet, et pidurdada enda reaktioone, automaatmõtteid ja käitumist. Kuna laste võrdne kaitse peab olema tagatud nii füüsilises kui ka digitaalses keskkonnas, tuleb tõsta ka e-kiirloterii mängija vanuse alampiiri 21-aastani.

HasMS § 34 lõike 2 kolmanda lause muudatusega ajakohastatakse sellises õnnemängus osalemise panust, mida saab mängida üksnes Eesti laevaregistrisse kantud reisijatevedu teostaval laeval asuvas õnnemängu mängukohas. Muudatuse kohaselt tohib edaspidi alla 21-aastane isik viibida üksnes Eesti laevaregistrisse kantud reisijatevedu teostaval laeval asuvas õnnemängu mängukohas, kus asuval mänguautomaadil või mängulaua ei ületa suurim võimalik panus ühes õnnemängus osalemise õiguse saamiseks 50 eurot ja suurim võimalik ühe

õnnemängu tulemusel saadav võit 2000 eurot. Kehtiva regulatsiooni kohaselt võib sellises õnnemängus osalemise suurimaks panuseks olla 10 eurot.

HasMS § 34 lõike 3 muudatusega ühtlustatakse toto ja loto mängijate vanusepiirangud. Muudatuse kohaselt ei tohi edaspidi ka lotot mängida alla 18-aastased isikud. Loto mängija vanusepiirangu tõstmisel lähtuti asjaolust, et alaealiseaju ei ole täielikult välja arenenud, eriti otsuste tegemise ja enesekontrolli osas. Seetõttu on alaealised (aga ka kuni 25-aastased noored) vastuvõtlikumad riskikäitumisele ja impulsiivsusele, mis võib lihtsamini tuua kaasa hasartmängusõltuvuse. Eeltoodud põhjusel tuleb noori kaitsta hasartmängude mängimisega kaasnevate võimalike sõltuvusprobleemide eest ning aidata neil turvaliselt ja tervislikult täiskasvanuks areneda. Seetõttu peetakse põhjendatuks mitte võimaldada alaealistel lotot mängida ning tõsta loto mängija vanusepiiri 18-aastani.

HasMS § 34 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks, kuna loto ja toto mängija vanusepiirangud ühtlustatakse ning loto mängija vanusepiirang sätestatakse edaspidi HasMS § 34 lõikes 3 koos toto mängija vanusepiiranguga.

HasMS § 35 lõike 2 muudatusega leevendatakse hasartmängu mängureeglite muutmise protseduuri. HasMS-i kohaselt võib hasartmängu mängureegleid muuta üksnes MTA kirjalikul nõusolekul, mille andmine otsustakse 15 tööpäeva jooksul mängureeglite saamisest arvates. Eelnõukohase muudatusega saab hasartmängukorraldaja edaspidi hasartmängu mängureegleid muuta MTA kirjaliku kooskõlastuse alusel. Kooskõlastuse andmise tähtaeg on eelnõu kohaselt 15 tööpäeva ning see on sama, mis kehtivas HasMS-is kirjaliku nõusoleku andmise otsustamise tähtaeg. Mängureeglite muutmise kooskõlastamine annab sisuliselt sama tulemuse kui nende muutmise otsustamise kirjaliku nõusoleku alusel, kuid on protseduuriliselt lihtsam. Tegelik halduskoormus sõltub MTA menetlusvõimekusest ja tähtaegadest kinni pidamisest. Mängureeglite muutmine vaid MTA-le sellekohase teavituse saatmisega ei ole põhjendatud, kuna praktikas on ilmnunud olukordi, kus mängureeglid ei vasta HasMS-is sätestatud nõuetele ning MTA on suunanud hasartmängukorraldajaid mängureegleid nõuetega vastavusse viima.

Muudatusega sätestatakse ka mängureeglite kooskõlastamata jätmise alus, milleks on asjaolu, et mängureeglid rikuvad ilmselgelt mängijate õigusi või ei vasta käesoleva seaduse nõuetele. Samaväärne alus sisaldub ka kehtivas HasMS-is MTA kirjaliku nõusoleku andmisest keeldumise alusena ning seda sisuliselt ei muudeta.

HasMS § 37 lõike 2 muudatusega sätestatakse õnnemängu, toto ja osavusmängu mängukoha asukoha osas erand. Muudatuse kohaselt võib edaspidi õnnemängu, toto või osavusmängu mängukoht asuda lastehoiu, lasteaia, põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, huvikooli, noorte püsilaagri, laste hoolekandeametuse või noorsootööasutuse kasutuses oleval kinnisasjal vaid juhul, kui kinnisasjal paikneb käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 nimetatud ärihoone või kaubanduskeskus, milles paiknevasse õnnemängu mängukohta ei saa siseneda ärihoone või kaubanduskeskuse muude ruumide kaudu, samas hoones ei asu eluruumid ning sellel kinnisasjal ei avalikustata mis tahes üldtajuval kujul teavet, mis kallutab hasartmängu mängima. Erandi lubamise kaalumisel küsis Rahandusministeerium ka Siseministeeriumilt hinnangut selle kohta kuidas on õnnemängu mängukoha kaubanduskeskuses asumine mõjutanud kaubanduskeskuse ja ümberkaudsete piirkondade turvalisust. Siseministeeriumi hinnangul ei avalda õnnemängu mängukoha kaubanduskeskuses asumine olulist negatiivset mõju avalikule korrale ega turvatundele, eeldusel, et mängukohal on eraldi sissepääs, puuduvad pealetükkivad reklaamid ja valgusefektid ning mängukohas on piisavalt turvatöötajaid. Ka noorte riskikäitumise osas ei ole Siseministeeriumile teada juhtumeid, kus alaealised oleksid üritanud kaubanduskeskuses asuvasse õnnemängu asukohta pääseda või selle ümbruses koguneda. Erandi sätestamist arutas Rahandusministeerium ka Tallinna Linnavalitsusega, kelle hinnangul samuti ei pea õnnemängu asukoha paiknemist kaubanduskeskuses piirama juhul, kui sellel kinnisasjal avalikustatakse vaid sõnalisel kujul hasartmängu puudutavat teavet ega avalikustata mis tahes üldtajuval kujul

teavet, mis kallutab hasartmängu mängima. Erandi sätestamisel on arvestatud nii Siseministeeriumi kui ka Tallinna Linnavalitsuse arvamustega.

Kaubanduskeskustes ja ärihoonetes on lubatud ka muud täiskasvanutele suunatud teenused, nagu alkoholi ja tubaka müümine, mis on alaealistele ligipääsetavad. Erinevalt alkoholipoodidest ja veiplandidest, kus ei kehti alaealistele juurdepääsu piirangud, on õnnemängu mängukohtadele kehtestatud oluliselt rohkem ja rangemaid piiranguid, sealhulgas kohustus pidada kinni õnnemängu mängukohta sisenevate isikute vanusepiirangust, kohustus korraldada õnnemängu või toto mängukoha sisene ning väline videojärelevalve, et tagada avalik kord ja inimeste turvalisus. Kaubanduskeskused on viimase 15 aasta jooksul muutunud oluliselt suuremaks ja multifunktsionaalsemaks, pakkudes väga laia teenuste valikut. Arvestades, et kaubanduskeskuses on tavaliselt ühes kohas koondatud erinevad kaubad ja teenused, jaekauplused, söögikohad, meelelahutusvõimalused ning muud tarbijatele suunatud teenused, sh teenused, mis on täiskasvanutele suunatud, kuid oluliselt rohkem nähtavad ja juurdepääsetavad alaealistele kui seda on õnnemängude mängukohad, siis ei ole põhjendatud õnnemängude mängukohtade keelamine ärihoonetes ja kaubanduskeskustes põhjusel, et samal kinnistul asub HasMS § 37 lõikes 2 loetletud asutus.

HasMS § 37 lõiget 4 täiendatakse punktiga 4 selleks, et anda linna- ja vallavalitsusele õigus vajadusel kehtestada nõuded teabele, mida hasartmängu korraldaja tohib avalikustada olukorras, kus õnnemängu asukoht asub sellisel kinnisasjal, kus asuvad samaaegselt ka lastehoid, lasteaed, põhikool, gümnaasium, kutseõppeasutus, huvikool, noorte püsilaager, laste hoolekandeaustus või noorsootööasutus. Nõuete kehtestamise vajadus võib aidata hasartmängukorraldajal mõista täpsemalt teabe sõnalise kuju sisu ning hinnata kas planeeritav teave kallutab hasartmängu mängima.

HasMS § 37 lõikega 6¹ täiendamisega reguleeritakse toto mängukoht selleks, et kaitsta alaealisi, kes tarbivad toto mängukohas pakutavaid muid teenuseid (nt toitlustusteenus). Eestis on nn spordibaare, pakutakse samaaegselt nii toitlustusteenust kui ka toto mängimise võimalust. Samas ei kehtesta sellised spordibaarid sisenemisele vanusepiirangut, mistõttu on sellistesse baaridesse võimalik siseneda ka koos lastega. Muudatusega kohustatakse hasartmängukorraldajat eraldama toto mängimise ala muude teenuste, mis ei ole hasartmäng, osutamise alast ning selle mängimine ei tohi olla väljastpoolt nähtav. Selline kohustus lasub hasartmängukorraldajal vaid juhul, kui spordibaari, kus pakutakse toto mängimise teenust, lubatakse siseneda ka alaealistel.

HasMS § 37 lõike 11 punkti 3 muudatusega antakse ka prokuratuurile õigus tutvuda õnnemängu mängukohta külastanud isikute kohta elektrooniliselt peetavas andmekogus olevate andmetega. Sellisteks andmeteks on õnnemängu mängukohta siseneva isiku isikusamasuse tuvastamiseks esitatud isikut tõendav dokument ning isiku õnnemängu mängukohta saabumise kellaaeg ja kuupäev. Prokuratuur vajab nimetatud andmeid kriminaalmenetluses kõrvuti kriminaalasjas eeluurimist teostava asutusega, kellele on sellekohane õigus HasMS-is juba sätestatud. Nimetatud õiguse laiendamine prokuratuurile peetakse põhjendatuks ja vajalik, kuna prokuratuur juhib kohtuetselset menetlust.

HasMS § 40 täiendamine lõikega 1¹ peetakse otstarbekaks seetõttu, et sätestada selgesõnaliselt asjaolu, et ajutises mängukohas võib õnnemänguturniiri korraldada korraldusloata. Sellisteks ajutisteks mängukohtadeks on väljaspool tavapäraseid mängusaale asuvad pubid, rahvamajad, hotelli konverentsisaalid jms. HasMS näeb üldnormina ette, et hasartmängu korraldamiseks on vaja tegevusluba ja korraldusluba. Õnnemänguturniiride osas kehtestab HasMS § 40 režiimi, mille kohaselt on õnnemänguturniiri korraldamise õigus isikul, kellele on väljastatud õnnemängude korraldamise tegevusluba ja kes on esitanud MTA-le sellekohase teatise. Samas ei ole see HasMS-is selgesõnaliselt sätestatud ning on tekitanud seetõttu praktikas probleeme ja küsitavusi. Selguse tagamiseks lisatakse HasMS-i norm,

millega sõnaselgelt sätestatakse, et korraldusloa nõue ei kehti sellise õnnemänguturniiri puhul, mida korraldatakse ajutises mängukohas. Sellise leebema regulatsiooni eesmärk oli kehtestada minimaalne regulatsioon õnnemänguturniiride korraldamisele.

HasMS § 53 lõike 1 punkti 2 muudatusega täpsustatakse kaughasartmängu korraldamisel hasartmängukorraldaja kohustust tagada iga mängija isikusamasuse tuvastamine mängukeskkonda igakordsel sisselogimisel. HasMS-is ei ole sätestatud kui sageli peab hasartmängu korraldaja tuvastama mängija isikusamasust. Isikusamasuse tuvastamine mängukeskkonda igakordsel sisselogimisel peetakse põhjendatuks ja vajalik selleks, et tuvastada hasartmängu mängiv isik ning temal hasartmängu mängimise piirangute esinemine.

HasMS § 53 lõike 1 punktide 5 ja 6 muudatuste näol on tegemist maksete tegemise tehniliste võimaluste ajakohastamisega. Kehtiva HasMS-i kohaselt peab hasartmängukorraldaja tagama panuste ja hasartmängukorraldaja kontole panuste tegemiseks tehtud maksete vastuvõtmise üksnes sama mängija arvelduskontolt või mängijalt sama hasartmängukorraldaja mängukohas ning väljamaksete tegemise üksnes samale arvelduskontole, millelt mängija on teinud hasartmängukorraldaja kontole makse hasartmängus panuste tegemiseks. Seega saab HasMS-i kohaselt nimetatud makseid teha vaid arvelduskonto kaudu. Samas eksisteerivad arvelduskonto kõrval tänapäeval ka makseasutuses või e-raha asutuses avatud kontod, mistõttu tehakse seaduses ka sellekohane laiendus.

HasMS § 73 muudatustega ajakohastatakse sunniraha suurust. Eelnõu kohaselt on edaspidi ettekirjutuse täitmata jätmise korral asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 32 000 eurot. Kui ettekirjutus tehakse üldkasutatava andmesidevõrgu kaudu teavet edastavale või üldkasutatavale andmesidevõrgule juurdepääsu võimaldavale isikule või maksevahendajale, on eelnõu kohaselt edaspidi rakendatava sunniraha ülemmäär 3200 eurot. Nimetatud sunniraha ülemmäärasid ei ole üle viieteistkümne aasta muudetud, mistõttu on nende ajakohastamine põhjendatud.

HasMS § 74 lõike 2, § 75 lõike 2, § 76 lõike 2, § 79 lõike 2, § 82 lõike 2, § 83 lõike 2, § 87 lõike 2, § 88 lõike 2, § 90 lõike 2, § 91 lõike 2, § 92 lõike 2, § 93 lõike 2, § 94 lõike 2 ja § 95 lõike 2 muudatuste eesmärgiks on tagada trahvide hoiatav, mõjutav ja proportsionaalne toime hasartmängusektoris, kus õigusrikkumiste majanduslik kasu võib oluliselt ületada kehtivaid trahvisummasid. Juriidilise isiku karistumäärasid ei ole muudetud 2008. aastast alates, mil HasMS vastu võeti ning karistused olid sätestatud kroonides: 30 000 krooni ehk ümardatult 2000 eurot, 40 000 krooni ehk ümardatult 2600 eurot. Vahepealse üle 15- aastase perioodi jooksul on elukallidus ja sissetulekud oluliselt tõusnud, mistõttu ei avalda praegune rahatrahv rikkujate suhtes enam hoiatavat ega mõjutavat mõju. Näiteks 30 000 euro suurune rahatrahv, mis võis toona olla märkimisväärne, ei oma tänases kontekstis enam preventiivset ega paranduslikku mõju.

Alates 2025. aasta 1. jaanuarist on karistusseadustiku § 47 kohaselt võimalik füüsilist isikut karistada maksimaalselt kuni 2400 euro suuruse rahatrahviga (8x300). See tähendab, et kehtiva HasMS-i kohaselt on mõnede rikkumiste puhul füüsilise isiku karistumäär praktiliselt sama suur kui juriidilise isiku karistus (1600 eurot versus 2000 eurot; 2400 eurot versus 2600 eurot). HasMS-s sätestatud maksimaalsed trahvimäärad juriidilistele isikutele ei ületa rikkumisest saadavat võimalikku tulu ega toeta isikute õiguskoele käitumisele suunamist. Madal trahvimäär vähendab selle heidutavat mõju ega täida seetõttu enda eesmärki. Ka õigusrikkumise menetlemise kulu on aja jooksul tõusnud ning selle kulu panemine maksumaksjale ei ole põhjendatud.

Muudatus lähtub õiguspoliitilisest vajadusest tagada HasMS-is sätestatud rikkumiste eest määratavate karistuste proportsionaalsus ja mõju. Väärteo toimepanija peab tunnetama, et rikkumisega kaasneb reaalne ja märkimisväärne tagajärg. Ebaproportsionaalne rahatrahv võib

jätta mulje, et rikkumine on sotsiaalselt aktsepteeritav. Mitmes Euroopa Liidu liikmesriigis (nt Soome, Holland, Saksamaa) on hasartmängusektoris võimalik määrata väärtegade eest oluliselt kõrgemaid rahatrahve või siduda need ettevõtte käibega. Eesti kehtivad trahvid on võrreldes nendega ebaoproportsionaalselt madalad, arvestades sektori suurust ja kasumlikkust.

Trahvimäärade ajakohastamine suurendab sanktsioonide mõju ja vähendab olukorda, kus rikkumine võib olla „tasuv“ ning motiveerib turuosalisi järgima seadust. Seetõttu nähakse eelnõukohaste muudatustega ette rahatrahvide ülemmäärade tõstmine eesmärgiga tagada karistuse tõhusus, proportsionaalsus ja ennetav mõju, kuna kehtivad trahvimäärad ei täida enam soovitud mõjutusfunktsiooni. Trahvimäärade ülemmäära tõstmine laiendab menetleja kaalutlusruumi ning võimaldab paremini arvestada rikkumise konkreetseid asjaolusid ja isiku varalist seisu.

Muudatusega tõstetakse kõiki trahvimäärasid kümnekordselt. Kümnekordne tõus võimaldab edaspidi väärtegusid käsitleda vastavalt nende tegelikule mõjule ühiskonnas. Seega on trahvimäärade tõstmine vajalik selleks, et toimepandava rikkumise hind ei oleks madalam kui selle võimalik tulu ning seeläbi tõhusalt ohjeldada rikkumisi hasartmängusektoris.

HasMS § 101 lõiked 2 ja 4 tunnistatakse kehtetuks, kuna Politsei- ja Piirivalveameti menetluspädevus kõnealuste rikkumiste osas ei ole vajalik. Lisaks puudub Politsei- ja Piirivalveametil HasMS-i alusel riikliku järelevalve pädevus ning väärtegade menetlemine nimetatud ametiasutuse poolt on ebatõenäoline. Politsei- ja Piirivalveameti andmetel ei ole nad alates 2020. aastast menetlenud HasMS-i alusel ühtegi väärtegu. HasMS-i kohaselt on nimetatud seaduses sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja MTA, kellele on antud ka konfiskeerimisõigus vastavalt karistusseadustikule. Menetluspädevuse dubleerimine HasMS-is sätestatud rikkumiste osas ei ole põhjendatud ka halduskoormuse optimeerimise vaates. Muudatuse tulemusena jääb HasMS-is sätestatud väärtegade kohtuväliseks menetlejaks edaspidi vaid MTA.

HasMS § 102 täiendatakse lõigetega 5–7 selleks, et anda hasartmängukorraldajatele piisav aeg eelnõuga tehtavate muudatustega vastavuse tagamiseks. Eelnõu kohaselt peavad enne eelnõu seadusena jõustumist antud tegevuslubade alusel tegutsevad hasartmängukorraldajad viima enda vastavusse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 70 lõigetes 3 ja 3¹ ning § 17 lõigetes 2 ja 5–9 sätestatud nõuetega hiljemalt 2027. aasta 1. jaanuariks. Õnnemängu, toto või osavusmängu mängukoht, mis paikneb lastehoiu, lasteaia, põhikooli, gümnaasiumi, kutseõppeasutuse, huvikooli, noorte püsilaagri, laste hoolekandeesutuse või noorsootööasutuse kasutuses oleval kinnisasjal, tuleb viia eelnõus sätestatud nõuetega vastavusse 2027. aasta 1. jaanuariks. Selliseks nõudeks on eelnõu kohaselt asjaomasel kinnisasjal hasartmängukorraldaja avalikustatav teave. Ka nn spordibaaris asuv toto mängukoht tuleb viia HasMS § 37 lõikes 6¹ sätestatud nõuetega vastavusse 2027. aasta 1. jaanuariks. Selliseks tingimuseks on toto mängimise ala eraldamine muude teenuste, mis ei ole hasartmäng, osutamise alast ning selle väljastpoolt mittenähtavaks tegemine juhul, kui toto mängukohas viibib ka alaealine.

§ 2. Hasartmängumaksu seaduse muudatused

HasMMS § 4 täiendatakse lõikega 5 selleks, et hasartmängukorraldajal ei tekiks hasartmängumaksu tasumise kohustust aja eest, mil tal ei olnud temast sõltumatutel põhjustel võimalik pakkuda hasartmängu mängimise teenust ja seetõttu ka planeeritud tulu teenida. Nimetatud olukorras on ebakohane nõuda temalt selle aja eest hasartmängumaksu tasumist. Muudatuse näol on tegemist formaalse alusega hasartmängumaksu deklaratsiooni esitamata jätmiseks MTA korraldusloa peatamise otsuses märgitud perioodi eest.

HasMMS § 6 täiendatakse kolmel järjestikusel ajal jõustuva punktide 6–9 muudatusega, milles sätestatakse kaughasartmängude uued maksumäärad aastateks 2027–2029. Nii sätestatakse punktis 1, et HasMMS § 6 punktidega 6–8 kehtestatakse 2027. aastaks (vt jõustumissätteid) kaughasartmängu maksumääraks 5 protsenti § 1 lõike 1 punktis 5 sätestatud summast. 2028. a on see määr 4,4 protsenti ja 2029. a alates 4 protsenti. Muudatuse eesmärk on täita koalitsioonileppe 2025–2027 punktis 32/211 sätestatud esimest eesmärki suurendada hasartmängudest laekuvat riigi maksutulu läbi kaughasartmängu maksumäärade etapilise langetamisega 0,5 protsenti aastas kuni 2029. aastaks 4 protsendini.

Kaughasartmängu reegleid rakendatakse **totole, õnnemängule, osavusmängule ning õnnemänguturniirile**. Kõigi nende määrade langetamine hõlmab endas ka osade maismaahasartmängude määrade langetamist. Nii saavad toto ja õnnemänguturniir olla nii kaug- kui maismaahasartmängud ja täna neil maksudeklaratsioonil vahet ei tehta. Selleks, et deklaratsioonil oleks eristatud kaug- ja maismaa hasartmängude erinevad maksumäärad, tuleks Maksu- ja Tolliameti (MTA) infosüsteeme muuta. Muudatuste ajakulu tõttu ei oleks neid võimalik jõustada hinnanguliselt enne 2027. aastat ja seetõttu langetatakse ka nende maksumäära.

Viimastel aastatel on kaughasartmängu maksulaekumise kasv jätkunud, sealhulgas alates 2024. aastast vaatamata mõnevõrra tõusnud kaughasartmängumaksu määrale, mistõttu on Eesti regulatsioon jätkuvalt atraktiivne.

Tabel 1. Hasartmängumaksu laekumine kaughasartmängult, totolt, ringmängult ja õnnemänguturniirilt (mln eurot)

Hasartmängu liik	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (31.08.2025)
Hasartmängumaks õnne- ja osavusmängult kaughasartmänguna	3,6	7,2	13,7	17,4	21,0	15,2
Hasartmängumaks totolt	0,7	1,3	2,1	1,4	1,8	1,2
Hasartmängumaks ringmängult ja õnnemänguturniirilt	0,6	0,8	0,8	0,7	1,0	0,8

2025. aasta augusti seisuga on Eestis registreeritud 37 kaughasartmängukorraldajat, kelle majandustegevuse nõuetele vastavuse on MTA hinnanud vastavaks ning tegevusload väljastanud. Neist 15 on Eestis registreeritud äriühingud ning 22 on rahvusvaheliselt tegutsevad välisriikide taustaga korraldajad. Kõigi korraldajate tegevus võib hõlmata lisaks Eesti turule ka teisi riike, kus neil on vastavad litsentsid. Hasartmängukorraldajate nimekiri on leitav MTA veebilehelt.

HasMMS § 7 täiendatakse lõikega 10. Spordiehitiste renoveerimise ja rajamise ning kultuuri- ja spordivaldkonda eraraha kaasamise toetamine on Kultuurkapitalile uus ülesanne, mille tarbeks asutakse vahendeid koguma käesolevas eelnõus sätestatud alustel ja korras. Sellest lähtuvalt piiritletakse, millises osas hasartmängumaksu laekumisest eraldatakse riigi eelarvesse, milline Kultuurkapitalile olemasolevate ülesannete toetamiseks ja milline uutele fondidele, st spordiehitiste rahastamise fondile ning kultuuri- ja spordivaldkonda eraraha kaasamise fondile.

Kui kaughasartmängumaksu laekumine on eelarveaastal rohkem kui 27 miljonit eurot, jaguneb enam laekunud osa järgmiselt:

- 8% jääb riigieelarvesse;
- 12% määratakse Eesti Kultuurkapitalile, millest 60,6 protsenti eraldatakse kultuuriehitistele ning 2 protsenti kunstide ja rahvakultuuri valdkonda õppejõudude loometöö edendamiseks;
- 80% määratakse Eesti Kultuurkapitalile nii, et see jaguneb spordiehitiste fondi (75%) ja kultuuri- ja spordivaldkondadele eraraha kaasamise fondi (25%) vahel.

Koalitsioonileppes 2025–2027 punktides 211 ja 212 on seatud eesmärk, mis näeb ette uue ja innovaatilise spordi ning kultuuri rahastuse mudelite ellu viimise. Selleks langetatakse kaughasartmängu maksumäära ning luuakse Eesti Kultuurkapitali juurde kaks fondi:

- riiklikult tähtsate **spordiehitiste rahastamiseks spordiehitiste rahastamise fond**, kuhu laekub tulu nn kaughasartmängu maksust. Fondi kaudu rahastatakse riiklikult olulisi spordiehitisi vastavalt Eesti Olümpiakomitee prioriteetide nimekirjale.
- **kultuuri- ja spordivaldkonda eraraha kaasamise fond**, kuhu laekub tulu kaughasartmängu maksust. Fondi kaudu toetatakse kõiki kultuuri ja spordi valdkonnas tegutsevale mittetulundusühingule ja sihtasutusi, kes on kantud tulumaksuseaduse §-s 11 sätestatud nimekirja ning on kaasanud eraraha ning taotlenud toetust. Toetusena määratakse kuni 50% toetuse taotlejale tehtud eraannetuse summast ning toetusvoor avatakse igal kalendriaastal eelmise aasta toetamiskõlbulike laekunud vahendite ulatuses.

KultKS § 4 lg 1 alusel moodustub Kultuurkapitali vara muuhulgas alkoholi- ja tubaaktsiisist ning hasartmängumaksust. Tegelikult on need peamised Kultuurkapitali tuluallikad. Täpsem laekumine hasartmängumaksust on reguleeritud HasMMS § 7 lg 2 punktis 1. Selle kohaselt eraldatakse Kultuurkapitalile hasartmängumaksust summa, mille suurus vastab 47,8 protsendile hasartmängumaksu kavandatavast laekumisest ning millest 60,6² protsenti eraldatakse kultuuriehitistele ja 2 protsenti kunstide ja rahvakultuuri valdkondade õppejõudude loometöö edendamiseks. Seda sätet käesoleva eelnõuga ei muudeta. Küll puudutab kavandatav muudatus HasMMS-is, millega langetatakse kaughasartmängu maksumäära (§ 6), Kultuurkapitali rahastust olemasolevate ülesannete täitmisel sisuliselt kui ka uue ülesande, ehk spordiehitiste rajamise või renoveerimise toetamisel. Eelduslikult kasvab kaughasartmängumaksu määra langetamisel riigieelarvesse laekuv tulu hasartmängumaksust. Sellest lähtuvalt kasvavad ka Kultuurkapitalile eraldatavad vahendid HasMMS § 7 lg 2 p 10 alusel

Kaughasartmängust laekuv osa moodustab kogu hasartmängumaksu laekumistest 2025. aastal 37% (2025. aasta riigieelarve seaduse seletuskiri lk 27) ning 2019. aastal oli see arvutuste põhjal 24–25%. Viimaste aastate hasartmängumaksu kasv ja seega Kultuurkapitali tulude põhiline kasv on alates 2022. aastast tulnud just kaughasartmängust laekuva osa kasvu tõttu. See on leevendanud Kultuurkapitali teise tuluallika ehk alkoholi- ja tubaaktsiisi kahanevat laekumist ning aidanud tasakaalustada inflatsioonist tingitud taotluste mahu kasvu. Tänu sellele kasvule on õnnestunud ellu kutsuda kultuuriavalikkuse poolt kaua oodatud loometöötasud ning andnud kindluse alustada kultuuriehitiste kuuenda objektina ERR-i telekompleksi ehitamist. Seetõttu on oluline tagada jätkuvalt Kultuurkapitali nende vahendite kasv, mille arvelt finantseeritakse kultuuriehitiste valmimist, loometöötasude maksmist jne ehk kõigi Kultuurkapitali seadusega määratud ülesannete täitmiseks. Eelnõu näeb ette, et Kultuurkapitali selleks ettenähtud vahendid kasvavad ka edaspidi kaughasartmängumaksu laekumise kasvades, aga mitte enam

2 Alates 01.01.2026 on see 52%.

kui 12% võrreldes 2026. aastal kavandatud laekumisega, milleks on Rahandusministeerium prognoosinud 27,0 mln eurot. Ilma selleta külmutataks Kultuurkapitali laekumine pikaks ajaks. Viimase kahe aasta alkoholi- ja tubakaaktsiisi tegeliku laekumise põhjal võib järeldada, et Kultuurkapitali tulud hakkaksid sel juhul vähenema. 2023. aastal laekus Kultuurkapitalile aktsiisidest 17 533 906 eurot, 2024. aastal 17 386 336 ja 2025. aasta esimese seitsme kuu laekumise põhjal, mis on oodatust 7,2 protsenti väiksem, võib oletada, et vähenemine jätkub. Seda hoolimata aktsiisimäärade tõusust.

§ 3. Hasartmängumaksu seaduse muutmise seaduse muudatused

HasMMS muutmise seaduse § 1 punktis 3 on kavandatud HasMMS § 6 punktide 6–8 muudatuste jõustumine arvates 2026. a 1. jaanuarist, mis tõstaks kaughasartmängu maksumäära ühtlaselt 7 protsendini. Seda sätet muudetakse, esitades kogu sätte sisu uuesti. Kuna käesoleva eelnõuga planeeritakse maksumäära langetada, on uus 2026. a 1. jaanuarist kehtima hakkav maksumäär 5,5 protsenti. Selle muudatusega viiakse ellu koalitsioonileppe kaughasartmängumaksu langetamise kavatsus 2026. aastaks.

§ 4. Eesti Kultuurkapitali seaduse muudatused

KultKS § 1 lõikes 1 ja § 2 lõike 1 punktis 5 asendatakse sõna „kultuuriehitiste“ sõnadega „kultuuri- ja spordiehitiste“, millega täiendatakse KultKS Kultuurkapitali tegevuse eesmärki ja ülesandeid. Kehtiva KultKS alusel on Kultuurkapitali üheks eesmärgiks ja ülesandeks toetada kultuuriehitiste rajamist ja renoveerimist. Sellele lisaks sätestatakse KultKS-s Kultuurkapitali ülesandena toetada spordiehitiste rajamist ja renoveerimist. Sarnaselt kultuuriehitistele eraldatakse spordiehitistele vahendid sihtotstarbeliselt HasMMS alusel selles sätestatud määras. Siinjuures eristab HasMMS kahte sihtotstarbelist eraldist, millest ühest moodustub kultuuriehitiste rajamise ja renoveerimise vahendid ning teisest spordiehitiste oma. Käesolev eelnõu kultuuriehitiste regulatsiooni osas muudatusi kaasa ei too.

KultKS § 2 lõike 1 muutmisega täiendatakse Kultuurkapitali ülesandeid ja lisatakse uue ülesandena toetada neid kultuuri- ja spordivaldkonna projekte, mille elluviimisesse on kaasatud eraraha. See tähendab seda, et kultuuri- ja spordivaldkonnas tegutsevaid juriidilisi isikuid, kes on saanud oma projektide elluviimiseks toetust eraannetatelt, on Kultuurkapitalil võimalus lisaks toetada ja võimestada selliste projektide elluviimist. Muudatus on seotud HasMMS § 7 lõikesse 2 tehtava muudatusega, mis näeb Kultuurkapitalile ette sihtotstarbelised vahendid kultuuri- ja spordivaldkonda eraraha kaasamiseks.

KultKS §-i 2 täiendatakse uue lõikega, milles täpsustatakse eraraha kaasamiseks antava toetuse tingimusi. Toetusele õigustatud isik peab tegutsema kultuuri või spordi valdkonnas. Selle kohaselt on Kultuurkapitali tegevuse eesmärk kunstide, rahvakultuuri, kehakultuuri ja spordi toetamine selleks rahaliste vahendite sihipärase kogumise ja sihtotstarbelise jagamise kaudu. Ehk toetuse saajaks saab olla isik, kes tegutseb kultuuri- ja spordivaldkonnas. Lisaks peab see isik olema kantud tulumaksuseaduse §-s 11 sätestatud tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja. Samuti sätestatakse, et Kultuurkapitali toetus võib sellisel juhul olla kuni 50 % toetuse taotlejale tehtud eraannetuse summast. Muudatus järgib koalitsioonileppe 2025–2027 punkti 214, milles seatakse eesmärgiks eraraha kaasamiseks kultuuri- ja spordivaldkonda eraraha kaasamise fondi loomise printsiibil, et annetuste puhul 1/3 rahalisest panusest on riigi osa ja 2/3 ettevõtte panus. Toetamise aluseks on tulumaksusoodustusega MTÜ ja SA nimekirjas olevad organisatsioonid. Toetuse maksmise täpsemad alused kehtestab Kultuurkapitali nõukogu KultKS § 2 lõike 4 alusel, mis sätestab Kultuurkapitali nõukogule volituse kehtestada KultKS-s sätestatud toetuste maksmise

täpsemad alused, taotlemise ja taotluse menetlemise ning toetuse ja tagasinõudmise korra. See laieneb ka toetusele, mida Kultuurkapital hakkab andma eraraha kaasamise toetamiseks.

KultKSi paragrahvi 4¹ lõike 3 muutmine puudutab Kultuurkapitali halduskulude määramist. Muudatusega sätestatakse, et halduskulud jaotuvad ühtlaselt nii sihtkapitalidele kui ka maakondlikele ekspertgruppidele ja nõukogule seaduse alusel suunatavate vahendite vahel. Seni kaeti halduskulud ainult maakondlikele ekspertgruppidele ja nõukogule suunatud vahenditest. HasMMSi alusel Kultuurkapitalile sihtotstarbeliselt eraldatud vahenditest halduskuludele katet ei arvatud. HasMMS alusel eraldatakse Kultuurkapitalile sihtotstarbeliselt vahendeid kultuuriehitistele ja loomeõppejõudude toetamiseks. Selle eelnõuga lisanduvad ka vahendid spordiehitiste ja eraraha kaasamise toetamiseks. Kõigi nende sihtotstarbeliste vahendite kasutamise korraldamine tähendab Kultuurkapitalile töökoormuse kasvu ning suurendab ka halduskulusid. Seetõttu on põhjendatud halduskulude hajutamine ka sihtkapitalidele. Hajutamise tulemusel väheneb koormus maakondade ja nõukogu poolt eraldatavatele vahenditele.

Kultuurkapitali halduskulu on aastaid olnud keskmiselt 4% aastatulust või vähem. 2024. aastal oli halduskulu näiteks 2 037 090 eurot ja 2025. aastal on eelarvega ette nähtud halduskuludeks 2 147 406 eurot. Töötasud moodustavad halduskuludest 40%. Kokku on Kultuurkapitalis lisaks juhatajale 19 täistööajale taandatud ametikohta. Ekspertiisitasud moodustavad eelarvest 35%. Seoses ülesannete lisandumisega on vaja täiendavalt luua üks juristi ametikoht ning üks kultuuri- ja spordiehitiste finantsteenuste spetsialisti koht. Vaja on kaasata ka uusi eksperte. Maksimaalselt kasvavad Kultuurkapitali halduskulud 5 protsendini aastatulust jäädes sellega ikkagi Euroopa sarnaste fondidega võrreldes kõige madalama halduskuluga fondiks.

KultKSi § 11 lõike 2 muutmisega täiendatakse Kultuurkapitali nõukogu pädevust uute pädevustega (uus punkt 4¹ ja 4²). Selle kohaselt otsustab olümpiakomitee ettepanekul rajatava või renoveeritava spordiehitise Kultuurkapitali nõukogu. Nõukogu saab otsustada korraga ühe objekti rajamise või renoveerimise. Kultuurkapitali nõukogu saab otsuse teha rahvusliku olümpiakomitee (edaspidi EOK) ettepanekul. See tähendab, et EOK koostab laiapindse ettepaneku olulistest spordiehitistest, mille rajamine või renoveerimine aitavad kaasa ja on olulised Eesti spordi arenguks. Spordiseaduse § 4 punkti 5 alusel on EOK spordiorganisatsioon, kes ühendab maakonna spordiliite, spordialaliite, spordiühendusi ja olümpiahartas sätestatud tingimustel füüsilisi isikuid ning kes korraldab ühistegevust ja arendab ning kaitseb spordi- ja olümpialiikumist Eestis. Tegemist on keskse ja laiapindse spordiorganisatsiooniga Eesti spordis, kelle tegevus on reguleeritud seaduse ning olümpiahartaga. EOK on Eesti spordi arendamisel riigi partner, spordivaldkonna ühendaja ning samuti kannab vastutust Eesti spordi arengu ja hea käekäigu eest. Seetõttu EOK valitud eelnõus nimetatud ettepaneku esitajaks, mis hõlmab kaalutud ja läbimõeldud ettepaneku koostamist.

Samuti täiendatakse Kultuurkapitali nõukogu pädevust selliselt, nõukogu otsustab hasartmängumaksu seaduse alusel eraraha kaasamise toetamiseks sihtotstarbeliselt laekunud vahendite jaotamise.

KultKS § 11 täiendatakse lõigetega 2⁷ ja 2⁸, mille eesmärk on täpsustada Kultuurkapitali nõukogule spordiehitiste rajamise ja renoveerimise ettepaneku sisu. Lisatava lõike 2⁷ kohaselt peab EOK ettepanek sisaldama võimalikult täpset ülevaadet planeeritud spordiehitisest, selle võimalikuks omanikust, funktsioonidest, asukohast, regionaalsest ja spordipoliitilisest olulisusest, huvigruppide toetusest, kavandatud tegevustest, kooskõlast muude õigusaktidega ja ehitamise ajagraafikust. Nõutud andmed on vajalikud, et nõukogu saaks võimalikud täpse ja sisuka ülevaate soovitatavast objektist, mis toetab otsuse tegemist. Samuti on oluline, et objekti rajamine või renoveerimine on realistlik. Uues lõikes 2⁸ täpsustatakse Kultuurkapitali nõukogu otsustuspädevust ja sätestatakse, et uue otsuse spordiehitise kohta saab nõukogu teha, kui

olümpiakomitee vastava uue ettepaneku esitab ning sihtotstarbeliselt on laekunud piisav summa.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga ei võeta kasutusele uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei oma puutumust Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

6.1 Mõju Majandusele

6.1.1 Mõju majandusele seoses kaughasartmängu maksumäära langetamisega

Sihtrühm: hasartmängude korraldajad (operaatorid)

Eestis registreeritud hasartmängukorraldajate andmed on avalikud, nende ärinimed ja veebilehe aadressid on leitavad MTA kodulehel.

Tänase seisuga on kaughasartmänguna õnnemängude korraldajaid 37 ehk mullusega võrreldes püsinud võrdlemisi stabiilne. 2025. aasta septembri seisuga on MTA 10-le ettevõttele väljastanud tegevusloa, kellest tänaseks 4 on esitanud ka korraldusloa taotluse, mille menetlus on pooleli (hasartmängu pakkumiseks on vaja nii tegevus-kui ka korraldusluba). Samuti on pooleli 4 ettevõtte tegevusloa taotluse menetlused. Samas on litsentside arv stabiliseerumas, mis on loomulik areng pärast valdkonna varasemat kiiret kasvuperioodi. Sarnane muster on täheldatav ka teistes Euroopa riikides, kus litsentsipõhine mudel on juba pikemat aega kasutusel (nt Taani, Hispaania, Itaalia) või kus rahvusvahelised korraldajad on koondunud Malta litsentsi alla – algselt kiire kasv, millele järgneb stabiliseerumine ja turu konsolideerumine. Seega on tõenäoline, et ka Eestis liigub turg pigem stabiilsema arengu ja suuremate tegijate domineerimise suunas.

Tabelis 2 on toodud mängukorraldajate arvu muutus aastatel 2020–2025.

Tabel 2. Kaughasartmängukorraldajate arv aastatel 2020–2025

Hasartmängukorraldajad	2020	2021	2022	2023	2024	2025*
Õnnemängude korraldajad (kaughasartmänguna)	16	24	26	29	38	37

*Seisuga 1.08.2025

Mõju ulatus ja sagedus

Kaughasartmängu maksumäära kujundamisel on arvestatud, et Eesti maksustab netotulu ning meie määr on Euroopa võrdluses juba madalaimate seas. Seaduseelnõuga kavandatakse maksumäära langetamine 6%-lt 4%-ni astmeliselt, 0,5% kaupa aastas. Selline muudatus aitab tagada, et Eesti jääb maksukonkurentsis atraktiivseks ja säilitab võrreldes teiste riikidega soodsa tegutsemiskeskkonna. Maksumäära langetamine muudab korraldajad konkurentsivõimelisemaks ning toetab uute turuosaliste lisandumist ja olemasolevate jätkusuutlikkust.

Eesti kaughasartmängu süsteemi saab rahvusvahelises võrdluses kõrvutada eelkõige Maltaga, kellega konkureeritakse samade korraldajate ja turgude pärast. Maltal on üldine maksumäär 5%, mis on ühe protsendipunkti võrra madalam kui Eestis, ning lisaks rakendatakse madalamaid määrasid sõltuvalt korraldaja käibest (GGR). Malta süsteemis on ka iga-aastane tegevusloamaks.

Kuna hasartmängusektorile rakenduvad kõrgendatud nõudmised, tuleb arvestada ka rahvusvaheliste standardite ja hindamisraportite tulemusi. Eesti on viimastes hindamisraportites saanud positiivse hinnangu, mis suurendab meie regulatiivse keskkonna usaldusväärsust. Viimastel aastatel on välisriikide taustaga kaughasartmängu korraldajate arv Eestis kasvanud, mis viitab turu atraktiivsusele ja ettevõtjate valmisolekule tegutseda kohaliku litsentsi alusel.

Eestis kehtis kaughasartmängu maksumäär pikka aega 5%, ning sellele järgneval aastal suurenes hasartmängukorraldajate arv Eestis ligikaudu kümne korraldaja võrra. 2024. aasta alguses tõsteti määr 6%-le, mis ei toonud kaasa maksutulu märkimisväärset kasvu, ning 2027. aastaks on kavandatud tõsta määr 7%-le. See näitab, et üksnes maksumäära tõstmine ei pruugi tagada riigile oodatavat lisatulu ning võib vähendada Eesti atraktiivsust võrreldes teiste riikidega. Seetõttu on käesoleva eelnõu eesmärk kujundada maksustamissüsteem, kus riigieelarvesse jääb kindel baasosa ning lisatulu tekib turu tegeliku kasvu arvelt.

6.1.2 Mõju majandusele seoses tegevusloa taotlusele esitatavate nõuete täiendamisega

Sihtrühm: hasartmängukorraldajad ja isikud, kes soovivad hakata hasartmänge korraldama ning ametnikud, kes menetlevad hasartmängu korraldamise tegevusloa väljaandmist.

Eelnõu koostamise seisuga on MTA väljastanud 44 hasartmängu korraldamise tegevusloa. Need tegevusload tuleb 2027. aasta 1. jaanuariks viia vastavusse RahaPTS § 70 lõigetes 3–6 ning § 17 lõigetes 2 ja 5–9 sätestatud nõuetele. Tegemist on nõuetega, mis aitavad ära hoida skeeme, kus hasartmängukorraldajaid kasutatakse rahapesuks või terrorismi rahastamiseks. Kuna uute nõuetega vastavusse viimiseks on eelnõu kohaselt hasartmängukorraldajatele antud üheaastane üleminekuaeg, siis ei mõjuta see oluliselt hasartmängukorraldaja igapäevast halduskoormust. Veelgi enam, suured rahvusvahelised ettevõtted, kellele on MTA väljastanud tegevus- ja korraldusloa hasartmängude korraldamiseks Eestis, enamjaolt juba vastavad eelnõukohastele tegevusloa taotlemiseks esitatavatele täiendavatele nõuetele. Üheaastane üleminekuaeg on pigem vajalik kohalikele hasartmänge korraldavatele ettevõtetele, kes võivad täiendavate nõuete kohanemiseks vajada rohkem aega ja ressursse.

Tegevusloa taotlusele esitatavate nõuete täiendamine toob endaga kaasa MTA ja RAB-i ametnike töökoormuse tõusu kõnealustele nõuetele vastavuse kontrollimise tõttu. Eelnõu koostamise ajal tegeleb MTA-s hasartmängu valdkonnaga kuus inimest ning 2026. aastast vajatakse täiendavat kolme inimest. Hasartmängusektori järelevalve tugevdamiseks ja lubade väljastamiseks peetakse otstarbekaks RAB-i värvata samuti kolm täiendavat teenistujat, kes tegelevad igapäevase järelevalvega ning turuosaliste koolitamise, tagasiside andmise, juhendite kehtestamise ning rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide mõõtmisega.

Mõju ulatus ja sagedus:

Kuna tegevusloa taotlusele esitatavate nõuete täiendamine muudab Eesti majanduse läbipaistvamaks, siis sellega kaasnev usalduse suurenemine võib muuta Eesti turu atraktiivsemaks ka välisinvestoritele. Tegevusloa taotlusele esitatavate nõuete täiendamine võib mõjutada ka mõne hasartmänge pakkuva ettevõtte Eesti turule tulemise otsust, mis omakorda võib mõjutada hasartmängu pakkuvate ettevõtete konkurentsi Eesti turul. Samas väheneb

lisanduvate nõuete tõttu Eesti kaudu rahapesu võimalus ning see tõstab Eesti majanduskeskkonna rahvusvahelist mainet.

Eelnõukohase muudatusega antakse MTA-le võimalus tunnistada tegevusluba kehtetuks kui tegevusluba omav hasartmängukorraldaja ei vasta tegevusloa saamiseks esitatud nõuetele ega kõrvalda mittevastavust tähtaegselt. Seega peab hasartmängu korraldaja vastama tegevusloa nõuetele kogu äritegevuse aja jooksul, mis toob hasartmängu korraldajale kaasa mõningase halduskoormuse kasvu.

Tegevusloa taotluse tingimuste täiendamisega kohustub hasartmängukorraldaja edaspidi muuhulgas nimetama isiku, kes on RAB-i kontaktisik. Selliseks kontaktisikuks võib määrata üksnes isiku, kes töötab alaliselt Eestis ning kellel on kontaktisiku ülesannete täitmiseks vajalik haridus, kutsealane sobivus, vajalikud võimed, isikuomadused ja kogemused ning laitmatu maine. Nimetatud kontaktisiku määramine toob hasartmängukorraldajale kaasa täiendava püsikulu, mille maht sõltub korraldaja töökorraldusest; mõju hinnatakse proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes.

Tegevusloa taotlusele esitatavate nõuete täiendamisega kaasnev mõju hasartmängusektorile on väike, kuna enamus Eestis hasartmängu tegevus- ja korraldusluba omavad isikud vastavad suuresti ka praegu kõnealustele tingimustele.

6.1.3 Mõju majandusele seoses trahvimäärade tõstmisega

Sihtrühm: ettevõtted ja isikud, kes on rikkunud HasMS-i.

Trahvimäärade tõstmine on suunatud rikkumiste vähendamisele ja ausa konkurentsi toetamisele; lühiajaliselt võib kasvada vaidlustuste ja menetluskulude maht. Trahvimäärade tõstmine parandab ka ausate hasartmängukorraldajate konkurentsivõimet, kuna HasMS-is sätestatud rikkumiste toimepanemine toob edaspidi endaga kaasa arvestatavama rahalise kulutuse.

Trahvimäärade tõstmisega kaasnev ausam konkurents toetab hasartmängusektori turu stabiilsust ja pikaajalist kasvu. Kaudselt toetab see ka hasartmängumaksu riigieelarvesse laekumist.

Mõju ulatus ja sagedus

Eesti hasartmängusektori turuosaliste arv ja teenuste maht on viimastel aastatel märkimisväärselt kasvanud. Praegu on Eestis 44 hasartmängu tegevus- ja korraldusloaga ettevõtet. 2025. aastal on MTA väljastanud kahele tegevusluba omavale hasartmängukorraldajale ka korraldusload ning eelnõu koostamise ajal on MTA-s pooleli viie hasartmängukorraldaja korraldusloa saamiseks esitatud taotluste menetlused. Vastavalt menetlustele võib lähiajal tegevus- ja korralduslubade arv suurened.

Viimase viie aasta jooksul on MTA viinud läbi vaid ühe väärteomenetluse, mille tulemusena määrati juriidilisele isikule rahatrahv summas 2000 eurot HasMS § 74 lõike 2 alusel (keelatud hasartmängude korraldamine). Füüsiline isik sai sama menetluse käigus trahvi summas 320 eurot. Teine väärteomenetlus on MTA-s menetlemisel. Väärtegude toimepanemise ja nende menetlemise võimekust on pärssinud sellekohane vähene isikkoosseis MTA-s ning menetluse kulukus riigile arvestades võimaliku määratava trahvisumma ülemmäära. Trahvimäärade ajakohastamine aitab edaspidi katta ka väärteomenetluse läbiviimisega riigile tekkivaid kulutusi.

Eelnõukohased trahvimäärade muudatused ei mõjuta õiguspäraselt tegutsevaid hasartmängukorraldajaid, kes järgivad HasMS-is ja RahaPTS-is sätestatud regulatsioone. Trahvimäärade tõstmine ei oma otsest mõju ka hasartmängude mängijate käitumisele (hasartmängude tarbimisele).

Trahvimäärade tõstmise otsene mõju hasartmängusektorile on piiratud. Eestis tegutsevate hasartmängukorraldajate puhul on väärtemenetlusi seni läbi viidud vähesel määral. Arvestades, et paljud turul tegutsejad on rahvusvahelised ettevõtted märkimisväärse käibe ja kasumiga, ei mõjuta eelnõus kavandatud trahvimäärad nende tegevuse jätkusuutlikkust. Tegevusloa nõuete täiendamisega võib kaasneda kontrollide ja menetluste arvu kasv, kuna korraldajad peavad vastama kehtestatud nõuetele kogu tegevusloa kehtivusaja jooksul. Nõuetele mittevastavuse korral on MTA-l õigus tegevusluba kehtetuks tunnistada, mis võib omakorda suurendada väärtemenetluste arvu.

6.2 Sotsiaalne mõju seoses kaughasartmängu maksumäära langetamisega

Sihtrühm: hasartmängude mängijad

Maksumuudatuste tegemiseks peab ühiskonnas olema tunnetuslik kokkulepe, et sellist muudatust peetakse otstarbekaks ning seda tajutakse õiglasena. Positiivne prognoos, kus maksulaekumine suureneb läbi uute turule sisenejate, loob lisatulu riigieelarvesse. Oluline on märkida, et maksumäära langetus kehtiks kõigile turuosalistele, sh olemasolevatele korraldajatele, mitte ainult potentsiaalsetele uutele tulijatele.

Mõju ulatus ja sagedus

Sihtrühma suurust võib pidada oluliseks. Maksumäära langetamine võib soodustada kaughasartmänguteenuse pakkumist Eestis registreeritud ettevõtete poolt, mis omakorda suurendab teenuste kättesaadavust tarbijatele. Suurem kättesaadavus võib teatud määral kasvatada hasartmängudes osalemist, eriti riskirühmades. Sotsiaalsed mõjud ei pruugi avalduda kohe – probleemse mängurluse kasv võib ilmnedagi kuude või aastate jooksul. Seetõttu on vältimatu tagada usaldusväärne andmete kogumine ja mõju järelhindamine.

Probleemse mängurluse laienemine võib tuua kaasa täiendavaid kulusid nii ravisüsteemis (sõltuvusravi ja psühholoogiline abi) kui ka sotsiaalsüsteemis (toimetulekutoetused, peretoetuste vajaduse kasv, lastega seotud sekkumised). Lisaks kaasnevad riskid töövõime languse, töötuse ja suurenenud kriminaalkuritegevuse kaudu, mis tähendab kulusid nii õiguskaitssüsteemile.

6.3 Mõju kultuurivaldkonnale seoses kaughasartmängu maksumäära langetamisega

Sihtrühm: Eesti Kultuurkapital, kunstide ja rahvakultuuri valdkondade õppejõud

Kehtiva HasMMS § 7 lõike 2 punkti 1 kohaselt nähakse riigieelarves ette Eesti Kultuurkapitalile kulud summas, mille suurus vastab 47,8 protsendile hasartmängumaksu kavandatavast laekumisest. Sellest omakorda 60,6 protsenti eraldatakse kultuuriehitistele ja 3,8 protsenti kunstide ja rahvakultuuri valdkondade õppejõudude loometöö edendamiseks.

Mõju ulatus ja sagedus

Seadusemuudatusega kavandatav maksumäära langus ning prognoositav maksulaekumise vähenemine ei toeta Eesti kultuurivaldkonda. Samas võib maksulangetamine hoopis

maksulaekumist ja Eesti konkurentsivõimet rahvusvahelisel turul tõsta. Mõju ulatust võib seega pidada keskmiseks, kuna hasartmängumaksu rohkemast laekumisest saavad kasu Kultuurkapitali kaudu toetatavad tegevused ning vähemlaekumise korral (vt seletuskirja punkt 7) väheneb Kultuurkapitali kaudu nii kultuuriehitiste rajamiseks ja renoveerimiseks, kui kunstide, rahvakultuuri, kehakultuuri ja spordi toetamine. Mõju avaldumise sagedus on igaaastane.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

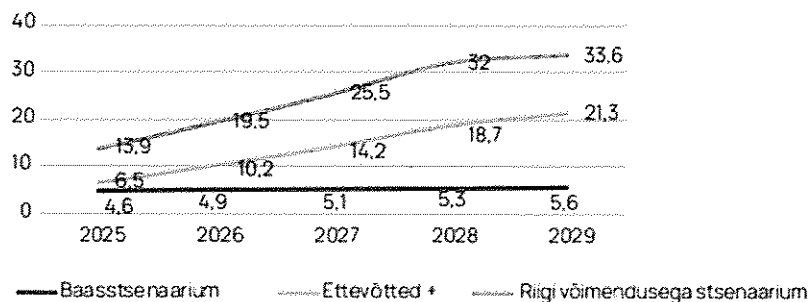
Kavandatav maksulangetus maksulaekumiste vähenemise prognoosi realiseerumisel toob riigieelarvele kaasa kulu, kuna hasartmängumaksu laekumine väheneb prognooside kohaselt järgnevatel aastatel: 2026. aastal 6 miljonit eurot, 2027. aastal 8 miljonit eurot, 2028. aastal 10 miljonit eurot ning 2029. aastal 13 miljonit eurot. Prognoos lähtub maksumäära järkjärgulisest langetamisest ja sellest tulenevast proportsionaalsest laekumise vähenemisest. Muudatusel on maksulaekumise suurenemise korral positiivne mõju ehk täiendav tulu riigieelarvesse. Negatiivse prognoosi kohaselt oleks näiteks 2026. aastal kavandatava 5,5 protsendi suurusel maksumäära rakendumisel kaughasartmängu maksu laekumine väiksem kui kehtiva seaduse alusel 2026. aastast jõustuva 7 protsendi suuruse määra korral, isegi juhul kui turule lisanduks 10 uut korraldajat, kes kõik teeniksid viimase kolme aasta keskmist tulu korraldaja kohta.

Arenguseirekeskuse raporti „Eraraha kaasamise tulevik kultuuri- ja spordivaldkonnas“³ kokkuvõttes märgitakse, et kaughasartmängudelt laekuv maks saaks tuua lisatulu kultuuri ja spordi rahastamiseks. Hasartmängumaksust laekuva rahaga toetatakse ka praegu Kultuurkapitali kaudu kultuuri ja sporti. Hasartmängumaksu laekumine on kiiresti kasvanud. Seejuures on vähenenud maksulaekumine mängusaalidelt ja väga kiiresti kasvanud internetipõhistelt hasartmängudelt laekuv maksutulu, mis 2019. aastal moodustas üksnes kümnendiku, kuid 2024. aastal juba enam kui kolmandiku kogu hasartmängumaksu laekumisest. Kaughasartmängude valdkonna kiirele kasvule on kaasa aidanud Eesti liberaalne õiguskeskkond, mis pakub ettevõtetele võimalust tegutseda rahvusvaheliselt. Turuosaliste hinnangute alusel tehtud simulatsiooni järgi võib kaughasartmängudelt laekuv maksutulu optimistlikuma prognoosi kohaselt 2029. aastaks mitmekordistuda. Selle potentsiaali kasutamine eeldab ühelt poolt riigi võimekuse tõstmist menetlustoimingutes ning teisalt on oluline võrreldes teiste riikidega luua atraktiivne maksumäär ja -disain.

Uuringute kohaselt võiks ettevõtete annetusi suurenda riigi ja kohaliku omavalitsuse toetused, mis on ettevõtete jaoks justkui kvaliteedimärgiks. Raportis on võetud vaatluse alla kolm stsenaariumi. Need on valitud selliselt, et esimene neist peegeldab seniste suundumuste jätkumist, teine Eesti ettevõtete annetuskultuuri lähenemist Skandinaavia riikidele ning kolmandas stsenaariumis ergutatakse ettevõtete annetusi riigi lisapanusega. Annetuste saajate seisukohast on seatud eeldustel tulusaim stsenaarium see, kus riik võimendab ettevõtete annetusi. Selline skeem tooks rakendamise esimesel aastal ligikaudu 14 miljonit eurot annetusi ehk juurdekasv baasstsenaariumiga võrreldes oleks üle 9 miljoni euro. Mida aasta edasi, seda suuremaks lisatulu kasvaks. Samas tähendab erasektori annetuste võimendamine riigi jaoks ka kulu.

Graafik. Stsenaariumid

³ Eraraha kaasamise tulevik kultuuri- ja spordivaldkonnas - Arenguseire Keskus

Võttes arvesse erinevaid prognoose, tuleb olla valmis asutustele langevaks suurenevaks koormuseks, mistõttu plaanib MTA värvata täiendavalt 3 teenistujat, kes lisaks hasartmängude lubade taotluste menetlustele hakkaksid tegelema ka korraldusloa andmete muutmise seotud menetlustega. Nimelt peab hasartmängukorraldaja teavitama ja paljudel juhtudel kooskõlastama kõik muudatused, mis tehakse varasemalt loa taotluses esitatud andmetes. See hõlmab muuhulgas vajadusel juhatuse liikmete, omanike ja lõplike kasusaajate andmete muutmist, korralduslubade muutmist Interneti-aadresside osas, hasartmängude mängureeglite muudatustega tegelemist jne. Osad menetlused on väga mahukad ja peaaegu võrdsustatavad korraldusloa enda menetlusega (nt lehekülgede lisamine, juhatuse või omanike muudatused).

2024. aastal oli selliseid loaga seotud menetlusi kokku 217 ja loa saamiseks esitatud taotluste menetlusi kokku 69. Täiendavate tegevus- ja korralduslubade saamiseks esitatavate taotluste ja nendega seotud toimingute menetlemisega seotud 3 töötaja kulu asutusele on 144 500 eurot aastas. Täiendavate teenistujatega kaasneb ka täiendav majandamiskulu (arvuti töökoha kulu, side, koolitus, kontor, töötervishoid).

Hasartmängusektori järelevalve tugevdamiseks ja tegevuslubade kooskõlastamiseks peetakse otstarbekaks RAB-i värvata kuni 3 teenistujat, kes hakkavad tegelema loataotleja tingimustele vastavuse kontrollimisega, igapäevase järelevalvega ning turuosaliste koolitamise, tagasiside andmise, juhendite koostamise ning rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide mõõtmisega. Täiendavad teenistujad värvatakse vastavalt asutusele langevale tegelikule koormusetõusule. Seaduse jõustumisel 2026. aasta alguses värvatakse kuni 3 uut teenistujat ning vastavalt tegelikule koormuse kasvule, vastavalt vajadusele täiendavalt. Palgakulu iga ametikoha täitmise kohta on 49 776 eurot aastas. Koos teenistujatega tekib ka töökoha majandamiskulu (arvuti töökoha kulu, side, koolitus, kontor, töötervishoid), mille suurus sõltub värvatud inimeste arvust, ulatudes iga teenistuja puhul aastas 7 900 euroni. Lisanduvad ka eritarkvaraga seotud kulud (selgumisel).

Majandustegevuse registris ei ole hasartmängu korraldamise tegevusloa taotlemise tingimuste muutmisest tulenev infotehnoloogiline arendusvajadus pakiline, kuna välismaised tegevusloa taotlejad nimetatud registrit reeglina ei kasuta ning kõnealune register annab selle kasutajale vaid täiendava mugava võimaluse tegevusloa taotluse esitamiseks. Valdav osa hasartmängu korraldamise tegevusloa taotlustest on ka seni esitatud vahetult MTA-le. Seetõttu on võimalik teha majandustegevuse registris mugavusteenuse kasutamiseks muudatused siis, kui registrit ulatuslikumalt arendama hakatakse, st koos muude varasemalt ilmnunud arendusvajadustega.

8. Rakendusaktid

8.1. Eelnõuga kavandatavad rakendusaktid

Eelnõu seadusena jõustumisel ei kehtestata uusi rakendusakte.

8.2. Muudetavad rakendusaktid

Eelnõu seadusena jõustumisel tuleb muuta järgmisi rakendusakte:

- 1) 1) rahandusministri 6. märtsi 2009 määrust nr 17 "Hasartmängukorraldaja raamatupidamise aastaaruande lisa „Panused ja väljamakstud võidud” vormi ja selle täitmise juhendi kehtestamine”;
- 2) 2) 19. juuni 2012 määrust nr 26 "Hasartmängukorraldaja elektroonilises arvestus- ja kontrollisüsteemis registreeritavate andmete loetelu ja sisestamise kord ning elektroonilise arvestus- ja kontrollisüsteemi Maksu- ja Tolliameti infosüsteemiga ühendamise kord”.

9. Seaduse jõustumine

Eelnõukohane seadus on plaanitud jõustuma 2026. aasta 1. jaanuaril. Eelnõu § 2 punkt 1 jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril. Eelnõu § 2 punkt 2 jõustub 2028. aasta 1. jaanuaril ning eelnõu § 2 punkt 3 jõustub 2029. aasta 1. jaanuaril.

Algatab Riigikogu

2025.a

23.09.2025.a.

Timo Sunko
Antti Hamegas
Tanel Tein
Kenta Eem Kaga
Modin Tiimpso
JÜRGEN JAAHANSON
KRISTINA ŠMITOV-
Diana Iugurainen
PAUL-STIG RÄST
Tarmo Tamm

[Signatures]

26

Kadri Vali Ikat

Kalw Storaasen

MAREK REINAAS

ANDO KIVIBERG

PEETER TÄU

Teomas Oibo

